

P R O G N O Z A

ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY DOŁHOBYCZÓW**

Dolhobyczów - 2015 / 2017r.

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227).

Podstawowym jej celem jest wykazanie, jak określone w zmianie studium kierunki zagospodarowania przestrzennego wpłyną na środowisko oraz w jakim stopniu naruszają zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi.

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

a) zawiera:

- ustalenia i główne cele projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy, informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

b) określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska,
- potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,

c) przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
- możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

W toku prac nad projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wykorzystano materiały z następujących opracowań:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego,
- Opracowanie Ekofizjograficzne dla gminy Dołhobyczów,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów.

1.2 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM

Podstawę formalno - prawną przystąpienia do prac nad zmianą w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów stanowią:

1) Uchwała Nr XXXII/256/2014 z dnia 29 maja 2014r. Rady Gminy Dołhobyczów w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dołhobyczów.

Zamiana studium polega na:

- naniesieniu terenów zalewowych,

- lokalizacji farm fotowoltaicznych,
 - wyznaczeniu terenów pod zalesienia,
 - wyznaczenie terenu pod zabudowę zagrodową,
 - lokalizacji kopalni wapieni do celów rolniczych ze złoża "Myców 1" w obrębie m. Myców,
 - zmianie przeznaczenia części terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z możliwością prowadzenia usług nieuciążliwych w m. Dołhobyczów.
 - wyznaczeniu przebiegu odcinka proj. drogi gminnej w obrębie m. Gołębie.
- 2) Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r. poz. 199).
 - 3) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
 - 4) Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2013r., poz. 1235 z późn. zm.).
 - 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981).

1.3 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zapoznano się z projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów,
- zapoznano się z opracowaniem fizjograficznym gminy Dołhobyczów,
- zapoznano się z "Dokumentacją geologiczną złoża kopaliny - wapienia dla celów rolniczych w kat. C1 - Myców 1" zatwierdzoną Decyzją Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie Znak: RLO.6522.3.2013 z dnia 20.12.2013r.
- przeprowadzono wizję lokalną obszarów objętych zmianą studium,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska.

1.4 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ SPOSOBY ICH REALIZACJI W ZMIANIE STUDIUM

W projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów zostały uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Podstawą formułowania ustaleń zmiany studium jest zasada zrównoważonego rozwoju, która zakłada m.in. ochronę i racjonalne kształtowanie cennych zasobów środowiska przyrodniczego poprzez kształtowanie struktur przestrzennych nie naruszających jego walorów oraz umożliwiających aktywną ochronę jego wartości prowadzących do realizacji ekorozwoju.

Projekt zmiany studium określa zasady organizacji struktury przestrzennej obszaru gminy Dołhobyczów w tym wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

1.5 USTALENIA I GŁÓWNE CELE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOŁHOBYCZÓW

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów jako dokument określający politykę przestrzenną gminy, zostało przyjęte przez Radę Gminy Dołhobyczów Uchwałą Nr III/10/2002 z dnia 19 grudnia 2002r. Przeprowadzona aktualnie zmiana studium uwzględnia, oprócz nowych uwarunkowań rozwoju gminy, również nowe uwarunkowania prawne wynikające z obowiązujących ustaw i rozporządzeń.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, określa lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania województwa i strategii rozwoju gminy. Studium zagospodarowania przestrzennego pełni zatem trzy podstawowe funkcje:

- stanowi akt polityki przestrzennej gminy określając strategię rozwoju przestrzennego gminy,
- wpływa na zasady kształtowania przestrzeni określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego koordynując ich ustalenia,
- studium może również stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W obszarze gminy wyodrębniono 3 strefy o różnych kierunkach rozwojowych:

A - środkowa strefa aktywizacji gospodarczej

Obejmuje ona obszar położony wzdłuż dróg wojewódzkich nr 844 i 852 oraz ośrodek gminny. Do strefy tej włączono również niewielką część obszaru położonego w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu (północna część terenów przylegających do drogi nr 844 i ośrodek gminy). W strefie tej znajduje się część wsi Dołhobyczów wraz z Kolonią i zakładem rolnym Dołhobyczów oraz część wsi Witków i Kadłubiska.

B - strefa północna - rozwoju gospodarczego w obszarze chronionym

Obejmuje część wsi i kolonii Dołhobyczów, grunty wsi Witków i Kadłubiska, sołectwo Podhajczyki z zakładem rolnym Wólka Poturzyńska, wieś i kolonia Zaręka, Gołębie oraz lasy państwowe i prywatne.

C - strefa południowa - efektywnej gospodarki rolnej i aktywizacji gospodarczej.

STREFA A - dzieli się na obszary:

A — I - ośrodek gminny w granicach projektowanego miasta

A — II - zabudowy wiejskiej i produkcji rolnej oraz obsługi komunikacji i przejść granicznych

A — III - tereny otwarte.

OBSZAR A — I - obejmuje część wsi Dołhobyczów i część wsi Kadłubiska.

Wydzielono tu tereny:

A - I - 1 scentralizowanych funkcji miejskich tj. administracji, usług publicznych i komercyjnych o znaczeniu zarówno ponadlokalnym, jak i lokalnym, rzemiosła usługowego oraz nieuciążliwego rzemiosła produkcyjnego, obiektów obsługi rolnictwa, komunikacji, infrastruktury komunalnej - zachowanie obiektów istniejących, ewentualnie ich modernizacja i lokalizacja nowych.

A - I - 2 tereny mieszkalnictwa z usługami: obejmuje zabudowę wielorodzinną i indywidualną wraz z usługami, rzemiosłem nieuciążliwym o charakterze usługowo - produkcyjnym, obiekty sakralne - zabytkowe (kościół, cerkiew, cmentarze).

A - I - 3 zespoły zabytkowe - zespół pałacowo - parkowy w Dołhobyczowie i park w Kadłubiskach - ochrona obiektów zgodnie z przepisami o ochronie dóbr kultury - możliwość wykorzystania dla celów turystyczno - wypoczynkowych.

OBSZAR A - II - obejmuje część wsi Witków, Kadłubiska, Kol. Dołhobyczów oraz zakład rolny Dołhobyczów, część wsi Horoszczyce.

W obszarze tym wydzielono tereny:

A - II - 1 tereny zabudowy wiejskiej z usługami publicznymi i komercyjnymi, rzemiosłem, obiektami obsługi turystyki i motoryzacji,

A - II - 2 zakład rolny gospodarstwa wielkoobszarowego Dołhobyczów oraz elewatory zbożowe we wsi Witków,

A - II - 3 rezerwa terenu pod zadania rządowe: przejście graniczne Dołhobyczów (I wariant), terminal ropociągu Odessa - Gdańsk.

OBSZAR A-III - tereny otwarte.

STREFA B - dzieli się na:

B - I - obszary zainwestowane.

B - II - obszary otwarte

OBSZAR B - I - obejmuje:

B - I - 1 zakład wielkoobszarowego gospodarstwa rolnego wraz z zabudową mieszkaniową i usługami.

B - I - 2 wieś Gołębie - wieś o funkcji produkcji żywności oraz obsługi turystyki i wypoczynku - agroturystyka, turystyka kwalifikowana (wędkarstwo, kajakarstwo itp. sporty wodne).

B - I - 3 tereny zabudowy wiejskiej - wsi i Kol. Zaręka, Podhajczyki, Dołhobyczowa.

OBSZAR B - II - obszary otwarte dzielą się na:

B - II - 1 lasy - gospodarka w lasach państwowych w oparciu o plany urządzeniowe nadleśnictwa, w lasach prywatnych w oparciu o uproszczone plany urządzeniowe lasów prywatnych.

B - II - 2 tereny pól, łąk i wód otwartych.

STREFA C - dzieli się na obszary:

C - I - przeważającej gospodarki rolnej mało i średnioobszarowej.

C - II - przeważającej gospodarki rolnej wielkoobszarowej

OBSZAR C — I - obejmuje miejscowości: Horoszczyce, Siekierzyńce, Oszczów Kol., Oszczów wraz z ZR Uśmierz, Honiatyn, Żabcze, Sulimów, Liwce wieś i Zakład Rolny, Horodyszcze, Hulcze, Chochłów, Dłużniów, Żniatyn, Chłopiatyn, Wyżłów z Zakładem Rolnym Myców.

Dzieli się na tereny:

C - I - 1 wsie wielofunkcyjne - Oszczów, Żniatyn, Hulcze i Chłopiatyn.

C - I - 2 wsie o funkcji produkcji rolnej z dodatkową funkcją wypoczynku, obsługi turystyki oraz górnictwa skalnego (projektowana kopania wapieni do celów rolniczych ze złoża "Myców 1"): Dłużniów, Myców, Chochłów, Kol. Oszczów.

C - I - 2a wsie wyludnione (Wyżłów, Winniki).

C - I - 3 wsie o charakterze monofunkcyjnym - produkcja rolna z elementarnymi usługami - ośrodki gospodarki wielkoobszarowej (Liwce, Uśmierz) oraz wsie o gospodarce mało i średnioobszarowej: Honiatyn, Żabcze, Horoszczyce, Horodyszcze, Siekierzyńce.

C - I - 4 rezerwacja terenu dla realizacji zadań rządowych.

C - I - 5 tereny otwarte.

OBSZAR C - II - obejmuje: zakłady rolne gospodarki wielkoobszarowej w Białymstoku, Kościaszynie, Hulczu, Setnikach, Lipinach, Majdanie oraz wieś i zakład rolny w Przewodowie oraz wieś Liski.

Dzieli się na tereny:

C - II - 1 wieś Przewodów wraz z istniejącymi obiektami zakładów gospodarki wielkoobszarowej.

C - II - 2 wieś Liski - o funkcji produkcji żywności z elementarnymi usługami ludności.

C - II - 3 zakłady rolne gospodarstw wielkoobszarowych (Hulcze, Kościaszyn, Setniki, Lipiny, Białystok).

C - II - 4 tereny otwarte.

Szczegółowe kierunki i zasady zagospodarowania terenów w poszczególnych obszarach opisane są w "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów".

1.5. POŁOŻENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM

Tereny zalewowe znajdują się w północnej części gminy wzdłuż doliny rz. Bug. Zasięg terenów zalewowych został określony na podstawie materiałów uzyskanych od RZGW w Warszawie.

Tereny przewidziane pod lokalizację farm fotowoltaicznych stanowią w chwili obecnej tereny rolnicze i są zlokalizowane punktowo na całym obszarze gminy.

Tereny przewidziane pod zalesienia stanowią w chwili obecnej tereny rolnicze (w wielu przypadkach już zalesione) i są zlokalizowane punktowo na całym obszarze gminy.

Teren działki Nr 733 przewidziany pod zabudowę zagrodową o pow. ok. 0,6ha zlokalizowany jest we wschodniej części m. Dołhobyczów. Stanowi on w chwili obecnej tereny rolnicze i ograniczony jest ze wszystkich stron drogami publicznymi.

Teren lokalizacji kopalni wapieni do celów rolniczych ze złoża "Myców 1" położony jest w obrębie m. Myców. Stanowi on w chwili obecnej tereny rolnicze. Zasięg i granice złoża określone zostały na podstawie dokumentacji geologicznej.

Teren działek Nr 304, 305, 303/19 i 303/20 przewidziany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną o pow. ok. 16,5ha zlokalizowany jest w centralnej części m. Dołhobyczów. Teren graniczy od południa, zachodu i wschodu z drogami publicznymi, od północy z terenami rolniczymi i terenami zainwestowanymi zabudową, a od północnego wschodu z pozostałościami parku podworskiego wpisanego do rejestru zabytków.

Projektowany odcinek drogi gminnej obejmujący po podziale Dz. Nr 217/19, 217/20, 217/21, 217/22, 217/23, 217/24, 218/1, 218/2, 218/3, 218/4 i 218/5 o łącznej pow. ok. 4,5ha położony jest na terenie parku podworskiego w m. Gołębie. Podział terenu oraz przebieg projektowanej drogi został ustalony w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Gmina Dołhobyczów położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie hrubieszowskim.

Gmina graniczy:

- od północy i północnego zachodu z gminą Mircze /powiat hrubieszowski/,
- od zachodu z gminą Telatyn /powiat tomaszowski/,
- od południa z gminą Ułhówek /powiat tomaszowski/,
- od wschodu z rzeką Bug, wzdłuż której przebiega granica państwowa z Ukrainą.

Według podziału fizjograficznego Lubelszczyzny /wg J. Kondrackiego/ gmina Dołhobyczów leży w prowincji Wyżyny Ukrainie, podprowincja Wyżyna Wołyńsko-Podolska, na pograniczu dwóch makroregionów i trzech mezoregionów:

- Wyżyna Wołyńska /mezoregion Grzęda Sokalska i mezoregion Kotlina Hrubieszowska/
- Kotlina Pobuża /mezoregion Równina Bełzka/.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem tektonicznym obszar gminy Dołhobyczów położony jest w strefie brzeżnej platformy wschodnioeuropejskiej na skłonie masywu ukraińskiego, w obrębie tzw. obniżenia terebińsko-sokalskiego /A. M. Żelichowski 1974/. Zapadlisko będące strukturalnym obniżeniem wypełnia gruby kompleks /kilku tysięcy metrów/ zróżnicowanych litologicznie, głównie morskich osadów paleozoicznych /piaskowców, mułowców, wapieni/ wieku: od górnego proterozoiku do karbonu. Górną część tego kompleksu stanowi

seria węglonośna z przewagą piaskowców i mułowców. W otworach wiertniczych wykonanych w latach 1965-1966 stwierdzono różnej miąższości serię tych osadów /wieku wizen - numer C: 933,5 m/ Korczmin IG-1/, 1138,0m /Korczmin IG-3/. Reprezentowana jest przez iłowce, mułowce, piaskowce, wapienie, margle z cienkimi pokładami węgla i łupków węglowych. Występujące węgle osiągają grubość do 0,7m /pozabilansowe/. W spągowej części omawianych osadów występuje seria pstra /mułowce, iłowce, margle/ tzw. warstwy hulczańskie o niepewnej pozycji stratygraficznej /turnej, wizen/. Stwierdzono tu najmniejszą na całym obszarze Wyżynnym Lubelszczyzny głębokość występowania paleozoiku, a tym samym najcieńszą pokrywę skał mezozoicznych.

W obszarze gmin Dołhobyczów nie stwierdzono występowania osadów jurajskich /obszar na przełomie jury i kredy uległ wynurzeniu w fazie ruchów młodokimeryjskich/. Bezpośrednio na osadach karbońskich leżą transgresywnie utwory kredowe na głębokościach; 438,0 m /otwór Korczmin IG-3/ do 575,0 m /otwór Korczmin IG-1/. Reprezentują kredę górną /cenoman - mastrycht/. Miąższość tych osadów jest różna, od 428,0 m w otworze Korczmin IG-3 do 548 w otworze Korczmin IG-1. Wykształcone są jako opoki i wapienie margliste, kreda pisząca, margle i margle z przewarstwieniami kredy piszącej. Występują na powierzchni terenu w części północnej gminy w rejonie Wólki Poturzyńskiej i Kadłubisk. Na pozostałym obszarze odsłaniają się sporadycznie w postaci niewielkich płatów na zboczach dolin lub wzniesień przykrytych płaszczem osadów lessowych. Według Mapy geologicznej Polski 1:200 000 ark. Tomaszów Lubelski, Dołhobyczów /1996/ są to margle, opoki margliste lub kreda pisząca /moKm₂/ oraz margle i kreda pisząca /mKm₁/.

Osady trzeciorzędowe zniszczone zostały prawie całkowicie przez procesy erozyjne i denudacyjne w czwartorzędzie. Jedynie w Kolonii Zaręka stwierdzono występowanie małego płatu żwirów trzeciorzędowych.

Utwory czwartorzędowe leżą bezpośrednio na kredzie, jedynie lokalnie w małych płatach na osadach trzeciorzędowych /Kolonii Zaręka/. Ich miąższość jest różna, od kilkudziesięciu centymetrów do 45 metrów /otwór studzienny w Przewodowie/. Największe miąższości osiągają w obrębie dolin. Są to osady różnej genezy: rzeczne, wodnolodowcowe, lodowcowe, eoliczne, organiczne /torfy, gytie/. Reprezentują różne ogniwa stratygraficzne plejstocenu /od eoplejstocenu do holocenu/. Są to eoplejstocieńskie piaski i żwiry rzeczne /Gołab/, gliny morenowe z okresu zlodowacenia południowopolskiego w formie szczątkowej występujące na zboczach dolin /Horoszczyce, Hulcze, Przewodów/, mułki, ily i piaski zastoiskowe /Kolonii Kadłubiska, Wólka Poturzyńska/oraz lessy z okresu zlodowacenia północnopolskiego o różnej miąższości /45 m w Przewodowie/ i osady holocenijskie wypełniające dna dolin rzecznych oraz małych zagłębień pozadolinnych /piaski, mułki, namuły, torfy i gytie/.

Na terenie gminy Dołhobyczów udokumentowane zostały złoża:

- mułków lessopodobnych w Horoszczycach /1955r./o powierzchni 8170m² i zasobach rejestrowanych 60tys.m³ /kod: MIDAS :IB3275/. Surowiec przydatny jest do produkcji cegły pełnej klasy 75-100 w gatunkach I i II. Złoże było eksploatowane przed 1939r.. po udokumentowaniu eksploatacji nie wznawiono.
- Złoże torfu Honiatyn /1969/o pow. 162 ha o średniej miąższości 1,64 m i maksymalnej-4,3m,
- Złoże torfu Hulcze /1969/w dolinie Kryniczanki w rejonie miejscowości Kościaszyn-Sulimów o pow.175 ha, średniej miąższości 1,06 m i maksymalnej 3,0m,
- Złoże torfu Hulcze /1969/ w dolinie Warężanki, w rejonie miejscowości kolonia Sulimów – Horodyszcze o pow. 69 ha, średniej miąższości 1,58m i maksymalnej 2,8 m,
- Złoże torfu Hulcze /1969/ w dolinie Warężanki, w rejonie miejscowości Hulcze - Liwcze o pow. 36 ha,
- Złoże torfu Radków /1969/ w dolinie rzeki Kamiennej w pobliżu Przewodowa o pow. 193 ha, średniej miąższości 2,56 m i maksymalnej 5,0m.
- Złoże wapieni "Myców I" o pow. 1,92ha położone na działce Nr 27/14 w obrębie m. Myców.

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Wody powierzchniowe tworzy Bug z lewostronnymi dopływami: Warężanką i jej dopływami /Kryniczka i liczne drobne ciekły oraz Bukową odwadniającymi obszar gminy w kierunku wschodnim i północno-

wschodnim oraz Kamionka – prawy dopływ Huczwy odwadniająca obszar gminy w kierunku zachodnim. Przez teren gminy przebiega dział wodny IV rzędu pomiędzy dopływami Bugu: Huczwą, Bukową, Warężanką i Sołokiją. Krańce południowe należą do zlewni Rzeczyca- dopływu Sołokiji. Południowo- zachodnia część gminy odwadniana jest przez rzekę Kamionka /Kamień/ - dopływ Huczwy, natomiast północna część gminy przez Bukową i jej dopływy. Pozostała część odwadniana jest przed Warężankę i jej dopływy / m.in. Kryniczka, ciek spod Horoszczyc / Białka/.

Bug jest rzeką transgraniczną. Źródła ma w Gołogórach na Ukrainie. Długość rzeki wynosi 772km, z tego prawie 185 km poza granicami kraju. Na długości 363 km Bug jest rzeką graniczną. Jej trasa pokrywa się ze znaczną częścią polskiej granicy z Ukrainą i Białorusią, jak również wytycza linię wschodniej granicy województwa lubelskiego. Przepływ na 587,2 km /granica Polski/ wynosi 40m³/s wody. Bug posiada deszczowy ustrój zasilania z podwójnym maksimum stanu i przepływu wody. Dominujące maksimum występuje późną jesienią, drugie letnie od maja do czerwca. Średnia roczna amplituda wahań stanów wody wynosi około 435cm. Zdarzają się maksima związane z roztopami wiosennymi, kiedy zalewana jest cała dolina Bugu. Bug należy do tych nielicznych już rzek europejskich, które do czasów obecnych zachowały naturalny charakter koryta niemal w całym swym biegu.

Pozostałe rzeki są małe i nie stwarzają zagrożenia powodziowego. Zdarzają się wezbrania w okresach intensywnych wiosennych roztopów, gdy zamrożona ziemia hamuje infiltracje w głąb górotworu.

Warężanka jest główną rzeką Gminy Dołhobyczów i największym dopływem Bugu w jej granicach, odwadniającym około 2/3 obszaru gminy. Bierze ona początek z połączenia kilku małych cieków wodnych położonych w rejonie Chłopiatyna i Mycowa. Bieg Warężanki składa się z odcinków równoleżnikowych i południkowych. Odcinek równoleżnikowy, którego przedłużeniem jest główny dopływ – Kryniczki stanowi typowy przykład subsekwentnych dolin Grzędy Sokolskiej o dużej głębokości i stromych zboczach kontrastujących z płaskim, podmokłym dnem. Formy erozyjne poprzez pokrywę lessowa docierają do opok i geozórnokredowych. Największym dopływem jest Kryniczka, wpadająca do Warężanki w okolicy kolonii Sulimów. Warężanka opuszcza Polskę koło wsi Horodyszcze. Ponad połowę jej biegu znajduje się na Ukrainie.

Bukowa odwadnia północno-zachodni i północny kraniec gminy. Rzeką bierze początek na południe od Wereszyna / Gm. Mircze/, w pobliżu którego zbiega się kilka strumieni odwadniających północną krawędź Grzędy Sokolskiej. Odwadnia głównie Kotlinę Hrubieszowską, tylko peryferyjnie wchodząc na Grzędę Sokolską. Dolina rzeczna jest słabo wykształcona.

Kamionka jest niewielkim ciekim odwadniającym południowo-zachodnie obszary.

Sieć wód powierzchniowych uzupełniają stawy znajdujące nieomal we wszystkich wsiach położonych w dolinach Grzędy Sokalskiej. Największe z nich występują w Kościaszynie, Kadłubiskach, Przewodowie, Setnikach i Mycowie.

Gmina Dołhobyczów położona jest w SCWP1404 (centralna część gminy), SCWP1406 (płn. zach. część gminy), SCWP1405 (płn. wsch. część gminy) i SCWP1409 (płd. zach. część gminy).

W jej obszarze znajdują się JCWP rzek:

- 1) Bukowa PLRW200016266189,
 - 2) Bug od granicy RP do Huczwy PLRW200021266199,
 - 3) dopływ spod Dołhobyczowa PLRW2000162661681,
 - 4) dopływ z Horoszczyc do granicy RP PLRW2000162661661,
 - 5) Warężanka od źródeł do granic RP PLRW200016266163,
 - 6) Kmiczynka PLRW200016266229,
 - 7) Rzeczyca do granicy RP PLRW2000162661485,
- dopływ spod Oserdowa PLRW20001626614881.

2.4 WODY PODZIEMNE

Wody podziemne zasilają rzeki i istotnie wpływają na ich przepływy. Decydujące znaczenie w zasilaniu podziemnym rzek ma opad atmosferyczny, natomiast o procentowym udziale zasobów podziemnych w odpływie, decyduje budowa geologiczna i wynikająca z niej przepuszczalność gruntów. Woda znajdująca się w korytach rzek pochodzi z zasobów podziemnych i ze spływu powierzchniowego formującego się podczas opadów deszczowych lub topnienia śniegu. Natomiast w dłuższych okresach bezopadowych

rzeki zasilane są wyłącznie z zasobów podziemnych. Udział zasilania podziemnego w odpływie rzek na wschodnich terenach Lubelszczyzny kształtuje się na poziomie 60-70% /w obszarach, w których przeważają skały twarde i bardzo twarde udział zasilania podziemnego w przepływie rzek przekracza 80%/. Duży udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek decyduje o wyrównaniu przepływów, co jest szczególnie mocno widoczne w okresie przepływów niżówkowych.

W obszarze gminy Dołhobyczów występują dwa poziomy wodonośne: kredowy i czwartorzędowy. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę ma kredowy poziom wodonośny Niecki Lubelskiej /GZWP Nr 407/.

- Wody podziemne czwartorzędowe występują w dolinach i obniżeniach w utworach czwartorzędowych, zalegają płytko, a roczne wahania poziomu tych wód są znaczne /około 2-3m/. Wody tego poziomu narażone są na zanieczyszczenia i często nie odpowiadają normom dla wody pitnej. Ujmowane są lokalnie studniami kopanymi. Wody czwartorzędowe na obszarze gminy Dołhobyczów wypełniają głównie dolinę Bugu. Wodonośne utwory czwartorzędowe osiągają tutaj miąższość od 20 do ponad 60 m. Poziom ten ma swobodne zwierciadło i występuje przeważnie w stropie utworów czwartorzędowych. W dolinie Bugu występuje na głębokości od 0,5 m do kilku metrów. Poziom ten ulega znacznym, wahaniom w zależności od wielkości opadów i stanu wody w rzece Bug.
- Wody podziemne w utworach górnej kredy mają charakter szczelinowy. Występują one w spękanych marglach, wapieniach i opokach. Przepływ wody odbywa się szczelinami, których wielkość i drożność jest różna w zależności od litologicznego typu skał i genezy szczelin. Maksymalna strefa zawodnienia, ta która ma znaczenie dla eksploatacji wód podziemnych posiada miąższość od 100 do 150 m. Dolna granica krążenia wód w skałach kredowych w strefach dyslokacji nieciągłych rozcinających do różnych głębokości skały węglanowe oceniana jest na 200-300 m. Na dużych głębokościach na wskutek ciśnienia górotworu szczeliny ulegają zaciśnięciu i utwory górnokredowe można traktować jako bezwodne. Największe dopływy są obserwowane w przedziale 30,0-70,0m i takie głębokości mają w większości studnie wiercone tego rejonu. Wody kredowe posiadają swobodne lustro wody. Lokalne napięcie może być wywołane przez ilastą zwietrzelinę występującą na litej skale, nadkład nieprzepuszczalnych osadów czwartorzędowych lub lite, nie spękane bloki masywu skalnego. Statyczne lustro wód kredowych występuje na bardzo zróżnicowanych wysokościach. W dolinach rzecznych stwierdza się je już na głębokości kilku m p.p.t., w strefie zboczy dolin na głębokości do 40-60m, natomiast na wysoczyznach nawet na głębokości prawie 100 m. Powyżej głównego zwierciadła wody, na śródlesowych poziomach zglinienia lub na zwietrzelinie skał kredowych utrzymują się górne i zawieszone poziomy wodonośne. W obszarach wierzchowin i zboczy dolin zwierciadło wody ma charakter swobodny. W dolinach rzecznych występują wody o zwierciadle swobodnym lub naporowym. Głównym źródłem alimentacji tego poziomu jest infiltracja opadów atmosferycznych przez cienką warstwę utworów czwartorzędowych lub bezpośrednio w utwory kredowe. Przepływ wód kredowych odbywa się generalnie z południa ku północy.

Wody kredowe mają podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia ludności gminy Dołhobyczów w wodę pitną. Zwierciadło wód kredowych często ma zwierciadło lekko napięte. Strop kredy zalega na głębokości od kilku do trzydziestu metrów. We wschodniej i północnej części gminy wody kredowe występują na rzędnej 200m n.p.m. w zachodniej i południowej na rzędnych do 220m n.p.m., natomiast w rejonie najwyższych wzniesień osiąga nawet 240 m n.p.m.. Zwierciadło jest lekko współkształtne do ukształtowania terenu. Poza niewielkimi obszarami Kotliny Hrubieszowskiej jest to pierwsze zwierciadło wody i występuje zwykle na głębokości kilku metrów. Pod krawędzią Grzędy Sokolskiej i na garbie między Bukową, a Bugiem głębokość rośnie do kilkunastu metrów. Na wierzchowinie Grzędy Sokalskiej głębokość do wody wynosi przeważnie 20 i więcej metrów. Potencjalna wodonośność, czyli wydajność typowego otworu studziennego jest zróżnicowana.. Najniższa jest na wierzchowinach w rejonie obydwu krawędzi Grzędy Sokolskiej / 2-10m³/h/. W północnej oraz centralnej części gminy między Dołhobyczowem a Hulczem występują najwyższe wydajności przekraczające 30m³/h. Na pozostałym obszarze przeważają wydajności w przedziale 10-30m³/h.

W obszarze Gminy Dołhobyczów sporadycznie występują bardzo małe naturalne wypływy wód podziemnych na powierzchnię topograficzną, głównie o charakterze wysięków dające początek małym strugom. Znane są dwa większe źródła: w Horoszczykach-Zaadamiu oraz na wschód od wsi Liski w rozcięciu naj-

wyższego wzniesienia na terenie gminy- zasilające strumień Kryniczki. Źródło podzboczowe w Liskach znajduje się w zlewni Warężanki i ma wydajność 3l/s. U podnóża działu wodnego Huczwy i Warężanki, na wysokości 235m n.p.m. z wyraźnie ukształtowanej niszy wypływa woda podziemna tworząc skoncentrowany odpływ.

Gmina Dołhobyczów położona jest w obszarze udokumentowanego GZWP Nr 407 Niecka Lubelska, częściowo w projektowanym Obszarze Wysokiej Ochrony, w którym okres przenikania zanieczyszczeń antropogenicznych do warstwy wodonośnej jest krótszy niż 25 lat. Czas migracji potencjalnych zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do zwierciadła wód podziemnych różnicuje się jednak w zależności od lokalnych warunków litologicznych:

- Obszary wychodni kredowych na powierzchnię topograficzną należą do obszarów bardzo silnego zagrożenia, w którym czas przesączania potencjalnych zanieczyszczeń jest krótszy niż 2 lata.
- Obszary, na których miąższość nadległych utworów porowych jest mniejsza niż 20 m lub słabo przepuszczalnych nie przekracza 2m są obszarami silnego zagrożenia, w których czas migracji zanieczyszczeń do wód wynosi od 2 do 5 lat.
- Obszary z miąższością nadkładu porowego powyżej 20 m lub słabo przepuszczalnych od 2-10 m należą do średnio zagrożonych -czas przesączalności od 5-25 lat.
- Obszary z nadkładem utworów słabo przepuszczalnych 10-40 m do słabo zagrożonych z okresem przesączalności powyżej 25 lat.

W celu dostosowania do wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej, dotychczasowa sieć badawcza wód podziemnych została zmodyfikowana. Prowadzony dotychczas monitoring obejmował różne poziomy użytkowe wód podziemnych, obecnie badania dotyczą jednolitych części wód podziemnych. Są to jednostkowe obszary gospodarowania wodami podziemnymi. Obszar gminy Dołhobyczów znajduje się w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW2300109, w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość). Stan ilościowy i chemiczny JCWP ocenia się jako dobry. Celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu, który nie jest zagrożony.

2.5 KLIMAT

Gmina Dołhobyczów, wg regionalizacji ogólnopolskiej obejmującej 28 regionów w regionie położona jest w regionie XXVIII – Zamojsko - Przemyskim, natomiast wg regionalizacji klimatycznej Lubelszczyzny /wg W. i A. Zinkiewiczów/ w Lubelsko-Chełmskiej dziedzinie klimatycznej. Obejmuje ona Wyżynę Zachodniowołyńską, Wyżynę Lubelską i Rostocze Zachodnie. Cechuje się znacznymi wpływami kontynentalizmu, przejawiającymi się głównie wysokimi amplitudami rocznymi temperatury, długim latem i długą, chłodną zimą i największą w kraju liczbą dni pogodnych.

Klimat zaliczany jest do przejściowych i jest kształtowany poprzez zmienny w swym zasięgu napływ mas powietrza oceanicznego z zachodu i kontynentalnego ze wschodu. Przejściowość klimatu jest wyrażona m.in. dużą różnorodnością i zmiennością obserwowanych stanów pogody z dnia na dzień, wynikającą z cyrkulacji atmosferycznej. Cyrkulacja wykazuje przebieg roczny. W listopadzie i grudniu dominuje cyrkulacja zachodnia, głównie cyklonalna. W styczniu, lutym i marcu zaznacza się wyraźnie udział sytuacji wyżowych ze splotem południowym i południowo-wschodnim mas powietrza, choć w lutym i marcu ogólna częstość sytuacji cyklonalnych jest większa niż antycyklonalnych. W okresie od kwietnia do sierpnia słabnie udział cyrkulacji z sektora zachodniego /z wyjątkiem lipca/, a wzrasta częstość splotu mas powietrza z północy. Jednocześnie w tych miesiącach wzrasta stopniowo częstość pogody wyżowej. We wrześniu i październiku przeważa kierunek zachodni głównie w układzie antycyklonalnym.

Nad obszar gminy najczęściej spływają masy powietrza polarno-morskiego, ze średnią częstością w roku 66%. Maksimum częstości mas polarno-morskich występuje w lecie /70-78% dni/. Latem przynoszą one w większości ochłodzenie, wzrost zachmurzenia i opady, natomiast w zimie przynoszą przeważnie ocieplenie oraz opady śniegu lub deszczu. Częstość mas powietrza polarno-kontynentalnego jest znacznie mniejsza i wynosi około 20% ogólnej sumy wszystkich rodzajów mas. Masy te najczęściej napływają w styczniu, marcu i lutym, dając pogodę mroźną o małym zachmurzeniu. Latem masy kontynentalne napływają jako ciepłe, o małej wilgotności względnej. Powietrze arktyczne /około 12% częstości w roku/ napływa najczęściej w okresie wiosny, powodując wystąpienie przymrozków, a nawet kilkudniowych mro-

zów, stanowiących zagrożenie dla upraw. Powietrze zwrotnikowe napływa stosunkowo rzadko /3% dni w roku/, z największą częstotliwością w maju.

Na zmienność warunków pogodowych największy wpływ mają fronty atmosferyczne rozdzielające masy powietrzne. Średnio w roku nad Rostoczem, Wyżyną Lubelską i Wyżyną Wołyńską notuje się 134 fronty, czyli średnio, co trzeci dzień jest dniem z frontem atmosferycznym. W przebiegu rocznym najwięcej dni z tzw. pogodą frontową występuje w grudniu i listopadzie /odpowiednio 14 i 12 dni/, a najmniej w sierpniu i czerwcu /średnio po 10 dni/. Ponad połowę obserwowanych frontów stanowią fronty chłodne, które najczęściej występują we wrześniu, a najrzadziej w lutym. Fronty ciepłe najczęściej występują w grudniu, a najrzadziej w czerwcu. Zmienność warunków pogodowych w dużym stopniu determinuje warunki termiczne oraz wpływa na rodzaj, charakter i wielkość opadów atmosferycznych.

Średnia temperatura roczna w gminie wynosi 7,2°C, temperatury lipca wynoszą 17,7 °C, natomiast stycznia -4,3°C. Trwanie zimy określane liczbą dni z ujemną temperaturą średnią, w obszarze gminy Dołhobyczów określa się na 84 dni, a lata na 96 dni w roku. Szata śnieżna utrzymuje się przez 80-90 dni w roku. Tworzy się zwykle w ostatniej dekadzie listopada lub w pierwszej grudnia, zanika zaś między 10 a 20 marca. Notuje się tutaj przeciętnie 40 dni z opadem śniegu. Maksymalna grubość pokrywy śnieżnej waha się od 15 do 40cm, Przeważają wiatry z południowego zachodu i południowego-wschodu. Średnia prędkość wiatru wynosi 4,8 m/sek. Okres wegetacyjny /ze średnią dobową temperaturą wyższą od 5°C/ trwa 209 dni.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Gmina Dołhobyczów, znajdująca się w obrębie wału metakarpackiego wypiętrzonego blokowo podczas fałdowania Karpat, cechuje się wyżinnymi stosunkami wysokościowymi. Hipsometria terenu gminy jest zróżnicowana. Teren opada w kierunku północnym i południowym. Najwyżej wyniesiony jest w obrębie Grzędy Sokalskiej gdzie osiąga 279,5m n.p.m we wzniesieniu na południe od miejscowości Liski. Najniżej położony punkt w gminie -179,5m n.p.m znajduje się w dolinie Bugu na północ od miejscowości Gołębie. Skrajne różnice wysokości w obszarze gminy Dołhobyczów wynoszą blisko 100m. Różnice pomiędzy dnami dolin a wierzchowiną są znacznie mniejsze i wynoszą 50-60m na Grzędzie Sokalskiej i 20-30m w Kotlinie Hrubieszowskiej.

Obecne urzeźbienie terenu w granicach opisywanej jednostki administracyjnej jest pochodną zróżnicowania litologii oraz procesów geomorfologicznych i tektonicznych zarówno w przeszłości, jak też współczesnych. Obecnie głównym czynnikiem modelującym powierzchnię ziemi są wody opadowe i roztopowe oraz działalność człowieka.

W obszarze gminy Dołhobyczów rzeźba jest zróżnicowana typologicznie:

- Typ rzeźby przedplejstoczeńskiej ukształtowanej w trzeciorzędzie prezentują wysoczyzny w północnej części gminy /Kotlina Hrubieszowska/, o charakterze zrównań denudacyjnych, zbudowane ze skał kredowych wychodzących na powierzchnię topograficzną lub z cienką pokrywą czwartorzędową, o wysokościach bezwzględnych od 220 do 230m n.p.m. oraz fragment wysoczyzny w południowej części gminy w sąsiedztwie południowej krawędzi Grzędy Sokalskiej.
- Typ rzeźby plejstoczeńskiej ukształtowanej pod wpływem zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego charakteryzuje wysoczyznę kredową Grzędy Sokalskiej o wysokościach 230-265m n.p.m., pokrytą warstwą lessów o miąższości max do 30m oraz rozcinające ją doliny rzek z dnami na wysokościach 200-220m n.p.m. i suche doliny denudacyjne, rozcinające liczne zbocza,
- Typ rzeźby holoczeńskiej występuje na obszarze współczesnych dolin rzecznych i obniżen terenowych /dolina Bugu i doliny pozostałych rzek i drobnych cieków/.

W fizjografii terenu wyraźnie wyodrębniają się:

- Zrównania wierzchowinowe średniego poziomu /220-260 m n.p.m./ z niewielkimi ostańcami wyższego poziomu w środkowej w południowej części gminy części gminy, tworzącymi niewielkie wzniesienia ponad średni poziom /np. na południe od wsi Liski 279,5 m n.p.m./,
- Stoki i zbocza o różnym nachyleniu.

- Równina denna Kotliny Hrubieszowskiej z licznymi zagłębieniami bezodpływowymi typu wertebów i uwałów oraz niewielkimi kopulastymi pagórkami
- Głęboka i wąska dolina Bugu ograniczona stromą krawędzią.
- Dna dolin rzecznych zmiennej szerokości z systemem teras i dolinek niewielkich dopływów i skarp brzegowych z zachodzącymi intensywnymi procesami geodynamicznymi typu osuwiskowego.
- Krawędzie fizjograficzne, którymi opada Grzęda Sokalska ku Kotlinie Hrubieszowskiej /10-15m/ oraz równinie Bełzkiej /50m/.

Ponadto w obszarze Gminy Dołhobyczów występują liczne antropogeniczne formy urzeźbienia /miedze typu krawędzi, nasypy drogowe, rowy melioracyjne, baseny stawów, wyrobiska stokowo-wgłębne po eksploatacji surowców.

2.6.2 GLEBY

W obszarach wierzchowinowych Grzędy Sokalskiej /środkowa i południowa część gminy/ zdecydowanie dominują czarnoziemy i gleby brunatne wytworzone na lessach tworzące kompleksy pszenne bardzo dobre i dobre oraz gleby mułowo-torfowe, czarnoziemy i gleby brunatne w dolinach cieków wodnych tworzące głównie kompleksy siedliskowe użytków zielonych średnich. W dolinie Bugu występują mady średnie tworzące użytki zielone bardzo dobre i dobre.

Na północ od Dołhobyczowa w obszarze Kotliny Hrubieszowskiej obok gleb brunatnych wylugowanych i kwaśnych tworzących kompleksy pszenne bardzo dobre i dobre oraz gleb pseudobielicowych tworzących kompleksy żytnie bardzo dobre /pszenno-żytnie/ ,wytworzonych na podłożu piaszczysto - gliniastym i gliniastym, niewielkimi płatami występują również gleby piaskowe różnych typów genetycznych/ bieli-cowe, rdzawe, brunatne kwaśne/ tworzące kompleksy żytnie słabe. Znaczne powierzchnie w obszarze wychodni utworów kredowych zajmują rędziny wytworzone na litej skale wapiennej tworzące kompleksy pszenne bardzo dobre i dobre.

Południowe krańce gminy /Równina Bełzka / charakteryzują się występowaniem niewielkich płatów czarnych ziem tworzących kompleksy pszenne dobre oraz kompleksy zbożowo-pastewne mocne.

Gmina Dołhobyczów ma bardzo korzystne warunki glebowe do produkcji rolnej. Użytki rolne zajmują 78,4% powierzchni gminy, w tym grunty orne 69,4%, a użytki zielone 8,7% i sady 0,3 %. Lasy i grunty leśne zajmują 15,2%. Przeważają gleby dobre i bardzo dobre, 93,7% ogółu użytków rolnych zajmują gleby I, II i III klasy bonitacyjnej.

Według waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wykonanej przez IUNiG w Puławach opartej na waloryzacji gleby, agroklimatu, rzeźby i stosunków wodnych gm. Dołhobyczów osiągnęła 94,5 punktów /średnia krajowa 66,6 pkt./, co stawia gminę wśród najlepszych w województwie i w kraju.

2.7 ZASOBY NATURALNE

W obszarze gminy Dołhobyczów udokumentowano liczne złoża surowca energetycznego: torfu i gytii oraz złoża surowców ilastych.

- mułków lessopodobnych w Horoszczykach /1955r./o powierzchni 8170m² i zasobach rejestrowanych 60tys.m³ /kod: MIDAS :IB3275/. Surowiec przydatny jest do produkcji cegły pełnej klasy 75-100 w gatunkach I i II. Złoże było eksploatowane przed 1939r.. po udokumentowaniu eksploatacji nie wznawiono.
- Złoże torfu Honiatyn /1969/o pow. 162 ha o średniej miąższości 1,64 m i maksymalnej-4,3m,
- Złoże torfu Hulcze /1969/w dolinie Kryniczanki w rejonie miejscowości Kościaszyn-Sulimów o pow.175 ha, średniej miąższości 1,06 m i maksymalnej -3,0m.
- Złoże torfu Hulcze /1969/ w dolinie Warężanki, w rejonie miejscowości Kolonia Sulimów – Horodyszcze o pow. 69 ha, średniej miąższości 1,58m i maksymalnej 2,8 m,
- Złoże torfu Hulcze /1969/ w dolinie Warężanki, w rejonie miejscowości Hulcze - Liwcze o pow.36 ha ,
- Złoże torfu Radków /1969/ w dolinie rzeki Kamiennej w pobliżu Przewodowa o pow. 193 ha, średniej miąższości 2,56 m i maksymalnej 5,0m.
- Złoże wapieni "Myców I" o pow. 1,92ha położone na działce Nr 27/14 w obrębie m. Myców.

Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego złoża torfu podlegają wyłączeniu z eksploatacji ze względów hydrologicznych, jako naturalne zbiorniki retencyjne wód, ze względu na ochronę obszarów źródłiskowych lub cennych fitocenoz oraz ze względu na infrastrukturę i użytkowanie rolnicze. Ze względu na ochronę biocenoz torfowiskowych i warunki wodne nie powinny być zalesiane.

2.8 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Wg podziału przyrodniczo-leśnego obszar gminy Dołhobyczów leży w Krainie Mazowiecko-Podlaskiej, Dzielnicy –Wyżyna Wschodniolubelska, w mezoregionie Wyżyna Zachodniowołyńska.

Dla obszaru gminy Dołhobyczów sporządzono w 2000 r. szczegółową inwentaryzację przyrodniczej, która jest podstawowym źródłem informacji o florze i faunie gminy.

Szata roślinna w gminie uległa daleko idącym zmianom. Na większości obszaru gminy naturalne zbiorowiska roślinne zostały zastąpione przez sztuczne agrocenozy, które charakteryzują się względną krótkotrwałością i małą zdolnością do samoregulacji. Przeważają agrocenozy polne /69,4% pow. gminy/ o niskim potencjale ekologicznym. Agrocenozy łąkowe i pastwiskowe obejmujące 8,7 % powierzchni gminy należą do zbiorowisk o znacznie większym potencjale ekologicznym /bogata pula genowa, duże zróżnicowanie fitosocjologiczne/ i stosunkowo dużej trwałości z tendencją do renaturyzacji stosunków ekologicznych w przypadku ekstensywnego użytkowania łąk oraz sukcesji naturalnej w kierunku zbiorowisk krzaczastych i leśnych, w przypadku zaprzestania użytkowania gospodarczego. Do zbiorowisk roślinnych o charakterze zbliżonym do naturalnego i bardzo wysokim potencjale ekologicznym należą lasy zajmujące zaledwie 15,2% powierzchni gminy. Charakteryzują się one znacznym bogactwem puli genowej oraz zróżnicowaniem fitosocjologicznym.

W układzie przestrzennym w obszarze gminy zróżnicowanie siedlisk i ekosystemów ma charakter strefowy:

- Strefa północna o przewadze zbiorowisk leśnych /leśno-polna/, z udziałem zbiorowisk: wodnych, szuwarowych i łąkowych głównie w dolinie Bugu.
- Strefa środkowa typowo polna oraz z roślinnością towarzyszącą zabudowie i minimalnym udziałem zbiorowisk leśnych i łąkowych oraz zbiorowisk kserotermicznych w obszarach nieużytków śródpolnych.
- Strefa południowa polno-leśna, z przewagą pól uprawnych i zagospodarowanych łąk w dolinach cieków z niewielkim udziałem zbiorowisk leśnych i kserotermicznych.

Jest to obszar o znacznej bioróżnorodności na poziomie siedliskowym, ekosystemowym i gatunkowym, z lokalnymi ostojami flory i fauny leśnej, kserotermicznej i łąkowo-zaroślowej, pomimo nie sprzyjającej struktury i układu rozłogów pól. Mozaika niewielkich pól i upraw tak korzystna z ekologicznego punktu widzenia /zwiększenie bioróżnorodności/ występuje sporadycznie w obszarach tradycyjnych gospodarstw rodzinnych. W gminie Dołhobyczów jest wiele gospodarstw wielkoobszarowych/ byłe PGR-y/ ze znacznieubożonym środowisko przyrodnicze, zwłaszcza o gatunki stepowe /miedze i nieużytki śródpolne/.

Ekosystemy leśne występują głównie północnej części gminy, w ciągu wielkopłatowym oraz w południowej części gminy w ciągu małopłatowym, na kierunku wschód-zachód. Ponadto niewielkie ekosystemy leśne występują w centralnej, polnej strefie gminy oraz w dolinie Bugu /łęg wiklinowy, łęg wierzbwotopolowy/.

Lasy zajmują jedynie 15,2 % powierzchni Gminy Dołhobyczów i jest to wskaźnik lesistości znacznie niższy od krajowego. Są to jednak lasy wysokiej jakości gospodarczej i przyrodniczej. Zajmują bardzo żyzne siedliska. Dominuje siedlisko lasu świeżego, minimalny jest udział siedlisk lasu mieszanego świeżego i olsu jesionowego. Na znacznych obszarach brak zgodności drzewostanów z siedliskami. Na dużych powierzchniach występują z nasadzeń drzewostany sosnowe lub z dużym udziałem sosny. Wprowadzanie sosny na siedliska lasowe powodują degeneracje ekosystemów leśnych zwaną borowaceniem. Duży udział sosny w drzewostanach nie spowodował istotnych negatywnych zmian w runie lasów. Wśród zbiorowisk roślinnych leśnych wyróżnia się: zespoły łęgowe i grądowe z klasy Puerto –Fageta. Zdecydowanie dominuje grąd subkontynentalny w odmianie wołyńskiej Tilio-Carpinetum. Drzewostan tworzą w nich

gatunki liściaste - dąb szypułkowy i grab zwyczajny; w domieszce występuje brzoza brodawkowata, lipa drobnolistna, osika oraz sztucznie wprowadzona sosna. Charakterystyczny jest duży udział czereśni ptasiej i jawora. W warstwie krzewów dominuje zdecydowanie leszczyna pospolita, mniejszy udział mają dereń świdwa, kruszyna, trzmielina brodawkowata, kalina koralowa, czeremcha pospolita, wawrzynek wilcze łyko. W runie występują najczęściej gwiazdnica wielkokwiatowa, gajowiec żółty, prosownica rozpierzchła, zawilec gajowy, kopytnik pospolity, dąbrówka rozłogowa, przylaszczka pospolita. Specyfiką lasów grądowych obszaru gminy jest częsta obecność gatunków uznawanych często za rzadkie, do których należą: barwinek pospolity, jaskier kaszubski, turzyca orzęsiona, a także duży udział gatunków ciepło- i sucholubnych jak: pięciornik biały, powojnik prosty, pluskwica europejska, okrzyń szerokolistny, wrotycz baldachogroniasty, gorysz siny.

Wilgotniejsze partie lasu zajmuje **grąd niski** z dominującym w drzewostanie jesionem, który charakteryzuje się bardzo dobrą jakością, a jego najcenniejsze fragmenty uznane zostały za drzewostany nasienne. Na uboższych siedliskach występują niewielkie fragmenty świetlistych dąbrów.

Łęg jesionowo - olszowy Ciraeo-Alnetum - występuje wąskim na kilka metrów pasem wzdłuż cieków wodnych. Jest to drzewostan jesionowy z nielicznym udziałem olszy czarnej, brzozy omszonej oraz w podszyciu kruszyny i czeremchy zwyczajnej. Zbiorowisko jest bardzo rzadkie. Na śródleśnych bagienkach oraz fragmentach nieużytków występuje zbiorowiska - zaroślowe z zespołu *salicetum pentandrocinereae*.

Zespoły łęgów nadrzecznych - **łęg wiklinowy** występuje na piaszczysto ilastych madach terasy zalewowej, wzdłuż koryta rzeki. Dominują w nim wierzby: trójpręcikowa, wiciowa purpurowa, a w domieszce występuje olsza czarna, kruszyna pospolita, czeremcha zwyczajna, a z roślinności zielnej znajduje się pokrzywa zwyczajna, nawłóć późna, kaniańka wielka. Łęg wierzbowo - topolowy - wykształca się na terasie zalewowej Bugu i jej krawędzi; panuje w nim wierzba biała, topola biała i czarna, a warstwę krzewów budują wierzby purpurowa, wiciowa i krucha oraz rzadziej dereń świdwa i szakłak pospolity. Na lewym brzegu Bugu zbiorowisko tego łęgu zachowało się w formie szczątkowej, niekiedy są to tylko pojedyncze drzewa.

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania olsów. Zespoły zaroślowe z grupy olsów z klasy *Alnetea glutinosae* występują na śródleśnych bagienkach i niewielkich fragmentach nieużytkowanych łąk. Znaczne powierzchnie zajmują natomiast plantacje topolowe, wśród których występują zbiorowiska z dużym udziałem jeżyny i nawłoci późnej.

Intensywna gospodarka rolna, prowadzona szczególnie w PGR-ach, wyeliminowała z krajobrazu większość siedlisk, które w przeszłości były wykorzystywane przez roślinność kserotermiczną. W gospodarce wielkołanowej zlikwidowano miedze, śródpolne zakrzewienia i zadrzewienia, zaorano pastwiska. Murawy kserotermiczne w typowej formie zachowały się jedynie fragmentarycznie na stromych zboczach, trudnych do zagospodarowania, w tym na stromym zboczu w Liwczu /z gatunkami jak: zawilec wielkokwiatowy, aster gawędka, turzyca wczesna, przetacznik austriacki, dzwonek syberyjski, lebioda pospolita, marzanka barwierska, dzwonek skupiony, chaber drakiew, szałwia łąkowa, ożanka właściwa/ oraz na stromych zboczach w kompleksach leśnych „Winniki” i „Rusin” / ożanka właściwa, szałwia łąkowa, leniec pospolity, zaraza, prosownica pierzasta/. Pojedyncze gatunki kserotermiczne występują również na zboczach doliny Bugu koło wsi Gołębie oraz na pastwiskach koło wsi Horodyszcze. Ze zbiorowiskami kserotermicznymi związane są tzw. zarośla ciepłolubne, zajmujące górne partie zbocza koło Liwcz, wśród których dominuje leszczyna, dereń świdwa, szakłak zwyczajny i rosną rzadkie gatunki: obuwik pospolity, pluskwica europejska, lilia złotogłów i wawrzynek wilcze łyko. Są to zbiorowiska nietrwałe podlegające sukcesji naturalnej w kierunku zarośli i lasu. Zbiorowiska kserotermiczne i stepopodobne nie stanowią zwartych ciągów, lecz mają charakter małych, często izolowanych płatów. Spełniają one jednak kapitalną rolę w utrzymaniu ciągłości występowania wielu gatunków roślin i zwierząt.

Ekosystemy wodno-torfowiskowe i łąkowe koncentrują się w dolinie Bugu, która w granicach gminy Dolhobyczów jest dość szeroka oraz w wąskich dolinach cieków wodnych. Wzdłuż koryt wąskimi pasami ciągną się zarośla wierzbowe i wierzbowo-topolowe oraz pojedyncze drzewa. Skupiska krzewów i pojedyncze drzewa występują również na niektórych powierzchniach łąk. Występują zbiorowiska roślinności wodnej z klas *Lemnetea* i *Potamogetonnetea* /stawy, sadzawki, rowy, starorzeczka Bugu/, zbiorowiska szuwarowe z klasy *Phragmitetea* /przy brzegach stawów, na śródpolnych i śródleśnych bagienkach oraz w starorzeczach/ oraz zbiorowiska łąkowe /głównie w dolinie Bugu/.

Zbiorowiska synantropijne rozwinęły się na terenach zagospodarowanych przez człowieka i różnicują się na dwie grupy: ruderalną - towarzyszącą zwłaszcza przydrożom, przychaciom, zrębom leśnym oraz segetalną - występującą wśród upraw rolnych / roślin zbożowych i okopowych/.

Istotne znaczenie ekologiczne mają również skupiska starodrzewu w parkach pałacowych i podworskich, na starych cmentarzach kościelnych i grzebalnych oraz ciągi zadrzewień przydrożnych, zadrzewienia śródpolne i śródłąkowe.

W obszarze gminy Dołhobyczów stwierdzono 17 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą /wawrzynem wilcze łyko, barwinek pospolity, pełnik europejski, pluskwica europejska, zawilec wielkokwiatowy, powojnik prosty, grzybień białe, grąźel żółty, naparstnica zwyczajna, ciemierzca zielona, lilia złotogłów, obuwik pospolity, kruszczyk szerokolistny, storczyk szerokolistny, gniexnik lesny, litera jajowata, podkolan biały/ oraz 3 gatunki grzybów objętych ochroną ścisłą /sromotnik bezwstydy, purchawica olbrzymia, szmaciak gałęzisty/. Ponadto stwierdzono 9 gatunków objętych ochroną częściową /centuria pospolita, konwalia majowa, kruszyna pospolita, kalina koralowa, kopytnik pospolity, marzanka wonna, pierwiosnek wyniosły, pierwiosnek lekarski, turówka wonna/ oraz 14 gatunków roślin rzadkich / paprotnik kolczasty, jaskier kaszubski, ożanka właściwa, głowienka wielkokwiatowa, okrzyń szerokolistny, tojeść amerykańska, złocień baldachogroniasty, lepiężnik biały, lepiężnik różowy, krwawnik wierzbolistny, aster gawędka, czosnek kątowaty, łączeń baldaszkowi, turzyca dwupienna/ .

Na szczególną uwagę zasługuje bardzo powszechne występowanie w lasach barwinka pospolitego /gatunek chroniony zajmujący powierzchnię, co najmniej kilka hektarów/, liczne występowanie lilii złotogłów i wawrzynka wilcze łyko w lasach oraz w starorzeczach Bugu grązela żółtego. Ponadto purchawica olbrzymia jest grzybem uznawanym za bardzo rzadki – w kompleksie rusin znaleziono trzy jej skupienia w liczbie kilkudziesięciu owocników. Drugim stanowiskiem jest las leśnictwa Szychowice oddz.213/ pojawia się kilka do kilkunastu owocników/.Do cenniejszych stanowisk gatunków rzadkich należą też stanowiska paprotnika kolczastego w leśnictwie Telatyn oraz lepiężnika białego w lasach niepaństwowych w pobliżu PGR Wólka Poturzyńska. W murawach kserotermicznych występuje aster gawędka, ożanka właściwa, głowienka wielkokwiatowa. W zaroślach ciepłolubnych rośnie okrzyń szerokolistny i złocień baldachogroniasty. W dolinie Bugu występuje czosnek kątowaty / w zbiorowiskach lakowych/, krwawnik wierzbolistny /na obrzeżach zarośli/, łączeń baldaszkowi /na brzegach starorzeczy i w okalnych obniżeniach śródłąkowych. Na łąkach w okolicach Horodyszczyna występuje rzadki gatunek torfowiskowy – turzyca dwupienna.

Istotną rolę biocentotyczną pełnią również zwarte zadrzewienia parków podworskich w Dołhobyczowie, Oszczowie, Kadłubiskach i Gołębiu. Parki w Witkowie i Kościaszynie zostały całkowicie zniszczone. Niewielkie skupiska starodrzewu znajdują się również na niektórych cmentarzach grzebalnych i przykościelnych /Żniatyn, Liwce, Liski, Cyców - po kilkanaście drzew; Żabcze, Wyżłów, Oszczów /cm. rz. k. czynny/- po kilkadziesiąt. Na pozostałych cmentarzach brak całkowicie drzewostanu lub występują pojedyncze drzewa.,

Do siedlisk najbardziej trwałych i szczególnie istotnych dla zachowania różnorodności biologicznej należą lasy. Siedliska kserotermiczne i stepopodobne podlegają sukcesji w kierunku zaroślowym, a następnie leśnym, natomiast siedliska łąkowe i wodno-torfowiskowe w dolinach rzek są bardzo wrażliwe na zmiany stosunków wodnych i w przypadku nadmiernego obniżenia wód następuje proces murszenia torfów, natomiast przy braku odpowiedniej konserwacji urządzeń melioracji szczegółowych oraz zaprzestania użytkowania gospodarczego łąk stosunki wodne podlegają renaturyzacji, a biocenozy renaturyzacji i sukcesji.

W obszarze Gminy Dołhobyczów fauna różnicuje się odpowiednio do siedlisk, występuje:

- fauna polna z gatunkami charakterystycznymi dla tego typu środowisk, takimi jak: sarna polna, przepiórka, skowronek, pokląskwa, potrzuszcz i ortolan,
- fauna leśna związana z kompleksami leśnymi i strefą brzeżną lasu /sarna leśna, łoś, myszółw, trzmiełojad, kania, orlik krzykliwy, jastrząb, krukowate, zięba, rudzik, świstunka, kos, muchołówka białoszyja, strumieniówka, dzięcioł średni/,
- fauna łąkowo-zaroślowa i wodno - błotna, związana z ciągami siedliskowymi dolin rzecznych oraz stawami /obecność m.in. brzęczki, potrzuszcza, błotniaka stawowego, łyski, krzyżówki, rybitwy rzecznej, bąka, perkoza, łabędzia niemego, cyranka, płazy bezogonowe- głównie kumak nizinny/,

- fauna kserotermiczna, związana z siedliskami muraw i zarośli kserotermicznych i stepopodobnych / stanowisko susła perełkowatego w rezerwacie „Suśle Wzgórza” koło Chochołowa, zbocza z murawami i zaroślami kserotermicznymi w Liwczu, Horodyszczu, Gołębiu oraz w lasach „Winniki” i „Rusin”.

W granicach gminy Dołhobyczów stwierdzono:

- 127 gatunków ptaków /perkoz, perkoz dwuczuby, bak, czapla siwa, bocian biały, bocian czarny, nąbądz niemy, krzyżówka, cyranka, głowienka, czernica, trzmielojad, kania czarna, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, jastrząb, krogulec, myszołów, myszołów włochaty, orlik krzykliwy, kuropatwa, przepiórka, bażant, derkacz, kokoszka, łyska, żuraw, czajka, kszyszek, słonka, krwawodziób, kwokacz, samotnik, łączak, brodziec piskliwy, śmieszka, rybitwa rzeczna, grzywacz, sierpówka, turkawka, kukulka, płomykówka, puchacz, pójdzka, puszczyk, uszatka, jerzyk, żoła, dudek, krętogłów, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, dzięciołek, dzierlatka, skowronek, brzegówka, dymówka, oknówka, świergotek drzewny, świergotek łąkowy, pliszka żółta pliszka siwa, strzyżyk, pokrzywnik, rudzik, słowik szary, kopciuszek, pokląskwa, kłaskawka, białorzytka, kos, kwiczoł, śpiewak, drożdż, świerszcz, strumieniówka, brzęczka, rokitniczka, łożówka, trzcinniczek, trzcinia, zaganiacz, jarzębata, piezga, cierniówka, gajówka, kapturka, świstunka, pierwiosnek, piecuszek, muchołówka szara, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, muchołówka żałobna, raniuszek, sikora uboga, czarnogłówka, modraszka, bogatka, kowalik, pełzacz leśny, wilga, gąsiorek, sójka, sroka, kawka, gawron, wrona, kruk, szpak, wróbel, mazurek, zięba, kulczyk, dzwonec, szczygieł, czyż, makolągwa, dziwonia, gil, grubodziób, trznadel, ortolan, potrzos, potrzyszcz. Trzonem awifauny gminy są ptaki leśne oraz ptaki związane z agrocenozami. W żyznych lasach gminy Dołhobyczów występuje bardzo wysokie w skali kraju zagęszczenie myszołowa, orlika krzykliwego, jastrzębia i puszczyka. Licznie występuje też muchołówka białoszyja – gatunek rzadki w innych regionach kraju oraz bocian czarny. Orlik krzykliwy i bocian czarny należą do gatunków chronionych, dla których wokół gniazd wyznacza się strefy ochronne. W obszarze Gminy Dołhobyczów wyznaczono jedną strefę ochronną bociana czarnego oraz 13 stref orlika krzykliwego. W terenach rolniczych występuje przepiórka, kłaskawka, potrzyszcz i ortolan. Zdarza się, że w stromych lessowych ściankach łęgi zakłada żoła mająca terytorium łęgowe w okolicach Hrubieszowa/ Chochółów – Dłużniów/. Ponadto na terenie gminy jest 49 gniazd bociana białego, najwięcej we wsi Gołębie. Większość gniazd znajduje się na słupach energetycznych.
- 39 gatunków ssaków /jeź wschodni, kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzęsosek rzeczek, zębielek białawy, mroczek posrebrzany, borowiec wielki, gacek brunatny, zając szarak, wiewiórka, susel perełkowaty, bóbr europejski, chomik, nornica ruda, karczownik ziemnowodny, darniówka, nornik północny, nornik zwyczajny, mysz domowa, szczur wędrowny, badylarka, mysz polna, mysz zielna, mysz zaroślowa, smużka, orzesznica, lis, jenot, borsuk, kuna leśna, tchórz, tchórz stepowy, gronostaj, łasica, dzik, łos, sarna, jeleni/.
- 7 gatunków płazów /kumak nizinny, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba moczarowa, żaba trawna, żaba wodna, grzebiuszka ziemna/.
- 1 gatunek gadów / jaszczurka zwinka/.
- 16 gatunków ryb /szczupak, płoć, jelec, jaź, kleń, karp, boleń, kielb, ukleja, karp, leszcz, karaś srebrzysty, koza, sum, okoń, trawianka/.
- 54 gatunki motyli dziennych /paź królowej, bielinek kapustnik, bielinek bytomkowiec, bielinek rzepnik, bielinek rukiwnik, zrzynek rzerzuchowiec,. Szlaczkom szafranie, latolistek cytrynek, wietek gorczycznik, pazik brzoźowiec, pazik dębowiec, ogończyk śliwowiec, zieleńczyk ostrężyniec, czerwńczyk nieparek, czerwńczyk żarek, czerwńczyk zamglenieć, czerwńczyk uroczek, czerwńczyk dukacik, modraszek argiades, modraszek malczyk, modraszek wieszczek, modraszek argus, modraszek srebroplamek, modraszek agestis, modraszek dafnid, modraszek kordon, modraszek ikar, mienia strużnik, pokłonnik osiowiec, rusalka świerzbowiec, rusalka pawik, rusalka admirał, rusalka osetnik, rusalka pokrzywnik, rusalka ciek, rusalka klatkowiec, dostojna malinowiec, dostojna aglaja, dostojna latonia, dostojna dia, dostojna selene, polowiec szachownica, przestrojnik jurtina, przestrojnik trawnik, strzępotek perełkowiec, strzępotek ruczajnik, osadnik egeria, osadnik megiera, powszelatek malwowiec, powszelatek brunetek, karlatek leśny, karlatek ryska, karlatek kniejnik/. Stwierdzone motyle to w większości gatunki pospolite, szeroko rozpowszechnione i liczne na obszarze całego kraju. Na terenie gmi-

ny stwierdzono występowanie gatunku wymierającego / kat.E/ pokłonnika osinowca w lasach koło Smoligowa, narażonego na wyginięcie - czerwńczyka nieparka, gatunku zagrożonego w skali kontynentu i chronionego na podstawie Konwencji Berneńskiej -na stanowiskach w okolicach Gołębia oraz drugi gatunek z tej grupy –szlaczkoń szafrańiec, w rezerwacie „Suśle Wzgórza” oraz na stanowiskach roślinności kserotermicznej w Liwczu i Horodyszczu.

Do gatunków ptaków zagrożonych w całym lub znacznej części swego arealu europejskiego: bocian czarny, bocian biały, błotniak stawowy, trzmielojad, orlik krzykliwy, jarzębatka, gąsiorek i ortolan. Do gatunków chronionych w skali europejskiej na podstawie dyrektywy siedliskowej /zał. II, IV/ należą: suseł perełkowaty, bóbr europejski, kumak nizinny, rzekotka drzewna, żaba moczarowa i jaszczurka zwinka.

2.9 ZASOBY ŚRODOWISKA PRAWNIE CHRONIONE

Rezerwat faunistyczny "Suśle Wzgórza" obejmuje obszar łąk , pastwisk, zadrzewień i nieużytków o pow. 27,11 ha, stanowiący własność Wspólnoty Gruntowej wsi Chochółów, położony koło miejscowości Chochółów w gminie Dołhobyczów. Przedmiotem ochrony jest suseł perełkowany /*Spermophilus suslicus* /Guld./, relikw stepowy pochodzenia pontyjskiego, na zachodniej granicy swojego zasięgu. Do gatunków towarzyszących należy kruk, myszołów zwyczajny, jastrząb, łasica łąska, gronostaj. Ponadto występuje tu makomągwa, trznadel, skowronek, kwiczoł, pokląskwa, rokosz, dudek, pustułka, przepiórka. We florze rezerwatu występują gatunki chronione /kalina koralowa ,centuria , zawilec wielkokwiatowy i kocanki piaskowe/ oraz elementy geograficzne – gatunki pontyjskie / driakiew żółtawa, mikołajek płaskolistny,szczodrzeniec rozesłany,, żebrzyca roczna, kocanki piaskowe koniczyna dwugłosa, lucerna sierpowata, przytulia właściwa, rzepik pospolity, starzec Jakubek, traganek szerokolistny, wiązówka bulkowa, zawilec wielkokwiatowy/. Suseł perełkowany wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt jest gatunkiem narażonym na wyginięcie /kat.V/. W Polsce jest objęty ochroną gatunkową od 1983 r.. Rozsiedlenie susła perełkowatego w Polsce ogranicza się do Wyżyny Lubelskiej i Wyżyny Wołyńskiej i występuje coraz rzadziej. Na terenie gminy Dołhobyczów w latach 50-tych susły występowały w rozproszeniu, na polach w okolicach Przewodowa i Żabcza i oraz na stanowisku zwartym w okolicach Poturzyna i Wólki Poturzyńskiej w pobliżu zachodniej granicy Gm. Dołhobyczów. Stanowisko zwarte w Poturzynie uległo zagładzie prawdopodobnie jeszcze przed 1961 r.. W 1982 roku stwierdzono nowe stanowisko susła perełkowatego w Hulczu na pastwisku o pow. 35ha, założonym prawdopodobnie w 1972r., należącym do Zakładu Rolniczego nr 3 Hulcze Kombinatu PGR Dołhobyczów. Populacja susła w Hulczu była szacowana na około 7 000 osobników. W 1986 roku została zaorana. Niewielka populacja licząca kilkadziesiąt osobników istniała również w Horodyszczu na nieużytku stokowym przy granicy Państwa - od połowy lat 90-tych nie obserwuje się obecności susła. Suseł występował również w Mycowie na pastwisku PGR - po zaniku gatunku zostało zaorane. Populacja susła licząca około 1600 osobników koło Chochłowa została udokumentowana w latach 1989 - 1991 i w 1995 roku uznana za rezerwat faunistyczny. Populacja w w/w rezerwacie z 30 osobników w 2000 r. wzrosła do 300 osobników w 2003r., 676 osobników w 2007r., co pozwala pozytywnie rokować na przyszłość, zwłaszcza, że zwiększył się areal zajmowany przez susła.

Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 /PLH060019 – Suśle Wzgórza obejmuje teren rezerwatu faunistycznego „Suśle Wzgórza” w m. Chochółów Gm. Dołhobyczów.

Obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 PLB060003- Dolina Środkowego Bugu obejmuje cały górny i środkowy, polski odcinek Bugu do Terespoła /26131 ha/. W nurcie brak wysp i piaszczystych mielizn. W dolinie dominują łąki i pastwiska, mniejszy udział mają zakrzewienia, pola uprawne i pozostałości lasów łęgowych. W granicach ostoi znalazł się sztuczny zbiornik na rzece Udał w rejonie Husynnego. Jest to jedyne miejsce w kraju, gdzie regularnie gnieźdzą się cztery gatunki rybitw: czarna, białoskrzydła, białowąsa i rzeczna. Podstawę kwalifikacji stanowiły następujące gatunki: bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, bocian biały, bocian czarny, derkacz, dubelt, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł białoszyi, gąsiorek, jarzębatka, kropiatka, orlik krzykliwy, ortolan, podrózniczek, puchacz, rybitwa białowąsa, rybitwa rzeczna, trzmielojad, zielonka, zimorodek.

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk PLH060035 - Zachodniowolyńska Dolina Bugu. Obszar o pow. 1556,1 ha zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej. Ostoja obejmuje dwa lewobrzeżne fragmenty doliny Bugu, które ciągną się aż do granicy państwowej. W przeważającej części teren pokrywają wielogatunkowe, ekstensywnie użytkowane łąki oraz pastwiska. Jest to bardzo ważny obszar dla zachowania bioróżnorodności. Zidentyfikowano tu 6 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, które zajmują ponad połowę obszaru. Teren pokrywają bardzo dobrze wykształcone murawy kserotermiczne (obszar z roślinnością ciepłolubną, stepową), które stanowią środowisko występowania bogatej fauny owadów, m.in. 176 gatunków ryjkowców oraz owadów z rodziny pszczołowatych. Jest to również miejsce występowania żolny - ptaka objętego ochroną gatunkową w Polsce oraz kolonii susła perełkowanego. Poza tym, wśród gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej zidentyfikowano występowanie m.in. bociana białego i czarnego, rybitwy białowąsej, orlika krzykliwego, bobra europejskiego, wydry czy kumaka nizinnego. Cała dolina Bugu jest uznawana za bardzo istotny obszar w "Panaeuropejskiej strategii ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej", jest jednym z 10 systemów rzecznych Europy, którym nadaje się priorytet ochrony środowiska przyrodniczego. Stanowi on swego rodzaju schronienie, w postaci korytarza ekologicznego, czyli szlaku komunikacyjnego dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Jest to miejsce występowania roślin objętych ochroną gatunkową, takich jak milek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, goryczka krzyżowa, grązel żółty, grzybień biały czy pierwiosnek lekarski.

Specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) Lasy Dołhobyczowskie PLH060103. Obszar opow. 472,9 ha zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej składa się z trzech fragmentów kompleksów leśnych w leśnictwach Dołhobyczów (las Dołhodęby) i Witków (las Zabłocie i część uroczyska Witków). Teren płaski, lasy otoczone przez grunty orne i niewielkie powierzchnie łąk. Obszar wyznaczony w celu ochrony typowo wykształconych grądów subkontynentalnych w odmianie wolyńskiej, który zajmuje 88% powierzchni obszaru. Dominują dojrzałe drzewostany z dominującym dębem bezszypułkowym. Runo wykształcone we wzorcowej formie. Luki, obrzeża dróg leśnych i brzegi lasów zajmują niewielkie płyty ciepłolubnych dąbrów. Łęgi olszowo-jesionowe zajmują 10% powierzchni. Zaznacza się w nich trwający od kilku lat proces chorobowego zamierania jesionów. W uroczysku Dołhodęby na trzech fragmentach śródleśnych łąk trzęślicowych występują rzadkie gatunki motyli.

Dołhobyczowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje głównie ekosystemy leśne, /lasy zajmują zaledwie 31,5% powierzchni –las świeży, las mieszany świeży, las wilgotny i las mieszany wilgotny, las mieszany świeży, ols jesionowy/ oraz ekosystemy nieleśne Bugu w okolicach Gołębia i dolin cieków wodnych: wodne, szuwarowe, zaroślowe i krzewiaste oraz muraw kserotermicznych. Teren charakteryzuje się dużą bioróżnorodnością. Występuje tu wiele gatunków chronionych flory /zawilec wielkokwiatowy, kopytnik pospolity, konwalia majowa, wawrzynek wilcze łyko, skrzyp olbrzymi, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, grązel żółty, porzeczek czarna, kalina koralowa/ i fauny /orzełek krzykliwy, pustułka, kukułka, dzięcioł zielony i duży, zięba, świstunka, rudzik, muchołówka białoszyja, bogatka, pokrzewka czarnołbista, śpiewak, modraszka, pełzacz leśny, kos, wilga, sosnowka, gajówka, świergotek drzewny, zaganiacz, szpak, szczygieł, grubodziób, grzywacz, sówka, krętogłów, gąsiorek, słowik rdzawy, czarnogłówka, kowalik, puszczyk, jarzębatka, kruk/, w tym wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt Zagrożonych Wyginieciem. W Lasach Dołhobyczowskich liczna jest też zwierzyna łowna, w tym łos/ kilkanaście osobników/.

Pomniki przyrody:

Lp.	Nr ewid.	Rok utwórz.	Rodzaj pomnika	Lokalizacja
1	141	1988	* modrzew polski o obw. 270	Dołhobyczów - park podworski Dołhobyczów - park podworski
2	142	1988	* buk zwyczajny, forma czerwonołistna o obw. 386 cm	Dołhobyczów - park podworski Oszczów - park podworski

3	143	1988	* trzy jesiony wyniosłe o obw. 426 , 434 i 429 cm
4	149	1988	* lipa drobnolistna o obw. 400 cm

Ochronie prawnej na terenie gminy podlegają:

- gleby najwyższych klas bonitacyjnych, pokrywające w zasadzie cały obszar gminy (Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych - Dz.U. Nr 16 poz. 78, z późn . zmianami),
- lasy, na mocy powyższej ustawy, w tym lasy ochronne pełniące funkcje wodochronne oraz ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej (Decyzja Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 93 z 15 lutego 1999 r.).

2.10 KRAJOBRAZ

Gmina posiada typowy charakter gminy wiejskiej. W związku z tym w jej krajobrazie dominują tereny rolne - otwarte, uzupełnienie których stanowi niewielki udział zwartych kompleksów leśnych, jak i lasów w ogóle.

Krajobraz naturalny na większości obszaru gminy został przekształcony w krajobraz kulturowy /pola uprawne, łąki, pastwiska, tereny budowlane/ o różnym stopniu antropogenizacji. Na znacznych obszarach jest zubożony w efekcie kilkudziesięcioletniej gospodarki rolnej wieloprzestrzennej prowadzonej przez byłe PGR-y. Znikły miedze śródpolne oraz zadrzewienia, zakrzewienia i nieużytki śródpolne. Kształtowano wieloprzestrzenne rozłogi pól, na których dominowała produkcja roślinna jednoroczna zbożowa. System gospodarki rolnej wieloprzestrzennej jest obecnie kontynuowany na znacznych obszarach. W obszarach gdzie utrzymało się rolnictwo indywidualne pozostały fragmenty krajobrazów naturalnych tworzące mozaikę ekosystemów leśnych i wodno- łąkowych z agrocenozami i terenami zurbanizowanymi. Powstały elementy dysharmonijne /architektura przemysłowa i usługowa/ oraz destrukcyjne /wyrębiska poeksploatacyjne/ obniżające walory krajobrazowe.

Krajobraz ma znikome możliwości regeneracji. Jedynie w przypadku zaprzestania gospodarczego użytkowania gruntów ornych lub łąk i pastwisk uruchamia się proces sukcesji naturalnej w kierunku zarośli i zbiorowisk leśnych. Jest to proces długotrwały. Ekosystemy z naturalnych zalesień, najczęściej mają niewielkie walory krajobrazowe i gospodarcze. Ich kształtowanie jest bardzo długie. Celem szybszego uzyskania cennych ekosystemów leśnych oraz pożądaných walorów krajobrazowych stosuje się planowe zalesienia lub zadrzewienia, w tym wprowadzanie zieleni osłaniającej architekturę przemysłową i usługową oraz zieleni rekreacyjnej i ozdobnej.

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Krajobraz kulturowy jest chroniony na podstawie przepisów ustawy o ochronie dóbr kultury jako rezerwat lub park kulturowy. Zasoby środowiska kulturowego gminy Dołhobyczów stanowią:

- obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską.

Wykaz obiektów wpinanych do rejestru zabytków.

Obwieszczenie nr 1/2000 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 12 września 2000r. w sprawie wykazu zabytków nieruchomych - obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

Adresat	Obiekt	Nr rejestru
1	2	3
Gm. Dołhobyczów Chłopiatyn	d. cerkiew filialna grecko - katolicka , ob. kościół filialny rzym. - kat pw. Ducha Świętego	A/33
Dłużniów	kościół filialny pw. Podniesienia Krzyża Św. (d. cerkiew grecko - katolicka) , z wyposażeniem wnętrza , cmentarz przykościelny z drzewostanem na cmentarzu , najbliższe otoczenie , (wzgórze kościelne)	ZA/202
Dołhobyczów	kościół paraf. Rzym. - kat. pw. MB Częstochowskiej wraz z wyposażeniem wnętrza , cmentarz kościelny z drzewostanem i figurą Matki Boskiej , mur ogrodzeniowy od pn. , w granicach wg założenia planu	ZA/191
	cerkiew prawosławna z cmentarzem cerkiewnym w granicach działki wg założenia planu	ZA/438
	zespół pałacowy : pałac, dwie oficyny , spichlerz , pawilon , d. rządówka, park , trzy aleje dojazdowe	A/260
	płyta nagrobna na mogile poległych w 1. 1918 - 1920 i obelisk na miejscu d. kościoła - w granicach wg założenia planu	ZA/493
Gołębie	pałacyk, pozostałości parku , dwie bramy wjazdowe , w granicach wg zał. planu	ZA/284
		A/24
Hulcze	dzwonnica	ZA/214
Kadłubiska	park dworski w granicach wg planu	
Lisko Waręskie	kościół filialny rzym. - kat. pw. św. Mikołaja z wyposażeniem wnętrza , dzwonnica, cmentarz kościelny oraz park podworski w granicach wg zał. planu	ZA/209
Myców	d. cerkiew filialna grecko - kat. pw. św. Mikołaja, wraz z polichromią wnętrza i zachowanym wyposażeniem (ikonostas, ołtarze , obrazy)	A/7
	kaplica grobowa na cmentarzu grzebalnym , z wystrojem arch. , witrażami i wyposażeniem wnętrza , otoczenie kaplicy z cmentarzem grzebalnym i drzewostanem	ZA/199
	pałac	A/441
Oszczów	ziemne założenie obronne (fortalicjum) na stanowisku 1. Granica ochrony - u podstawy wzniesienia , wg zał.	ZAa/37
	cmentarz grzebalny z nagrobkami (wg karty cmentarza) i drzewostanem, w gran. wg zał. Planu	ZA/363
Sulimów	d. cerkiew filialna grecko - katolicka , ob. kościół filialny rzym. - kat pw. św. Jana Ewangelisty	A/34
Żniatyn	kościół paraf. pw. św. Michała Archanioła , wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome , dzwonnica z zabytkowymi dzwonami , drzewostan w gran. cmentarza kościelnego	A/199

Wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji

Oprócz obiektów wpisanych do rejestru zabytków, w ewidencji konserwatorskiej z terenu gm. Dołhobyczów znajdują się następujące obiekty o charakterze zabytkowym :

Lp.	Nazwa obiektu	Miejscowość
1	cmentarz grzebalny rzym. - kat. (d.cerkiew) - czynny	Chłopiatyn
2	dzwonnica murowana z XIX w.	Dłużniów
3	krzyż kamienny z XIX w.	Dłużniów
4	cmentarz grzebalny rzym. - kat. (d.cerkiew) - czynny	Dłużniów
5	murowana kaplica -1918	Dołhobyczów
6	krzyż kamienny - 1958	Dołhobyczów
7	młyn murowany elektryczny lata 20 XX w.	Dołhobyczów
8	cmentarz grzebalny prawosławny - nieczynny	Dołhobyczów
9	cmentarz grzebalny prawosławny - nieczynny	Gołębie
10	cmentarz grzebalny prawosławny	Horoszczyce
11	cmentarz grzebalny przycerkiewny - nieczynny	Hulcze
12	cmentarz grzebalny rzymsko - kat. - czynny	Hulcze
13	pozostałość parku dworskiego	Hulcze
14	murowany czworak dworski z XIX w.	Kadłubiska
15	drewniany kościół filialny rzym. - kat.	Kościaszyn
16	murowana dzwonnica z 1936 r.	Kościaszyn
17	figura murowana św. Jana Nepomucena	Kościaszyn
18	cmentarz grzebalny rzym. - kat. czynny	Kościaszyn
19	kaplica grobowa murowana	Liski
20	kaplica murowana św. Floriana	Liski
21	pozostałości parku dworskiego	Liski
22	dom ludowy drewniany	Liski
23	cmentarz grzebalny rzym. - kat. - czynny	Liski
24	cmentarz grzebalny - czynny	Liwcze
25	cmentarz przycerkiewny - nieczynny	Myców
26	pozostałości parku dworskiego	Myców

27	kościół parafialny drewniany	Oszczów
28	cmentarz przykościelny nieczynny	Oszczów
29	figura murowana św. Jana Nepomucena	Oszczów
30	park dworski ze stawem	Oszczów
31	cmentarz prawosławny nieczynny	Oszczów
32	mogiła zbiorowa Hallerczyków	Oszczów
33	kapliczka domkowa drew. św. Andrzeja	Przewodów
34	dom ludowy drewniany	Przewodów
35	cmentarz grzebalny czynny	Przewodów
36	cmentarz grzebalny czynny	Sulimów
37	cmentarz grzebalny czynny	Sulimów Kolonia
38	budynek szkoły drewniany z 1950 r.	Witków
39	pozostałości parku z XIX w.	Witków
40	cmentarz grzebalny nieczynny z XIX w.	Witków
41	cmentarz grzebalny z 1939 r. nieczynny	Witków
42	kapliczka drewniana domkowa św. Andrzeja	Wólka Poturzyń.
43	kościół murowany filialny	Wyźłów
44	dzwonnica murowana	Wyźłów
45	cmentarz grzebalny czynny	Wyźłów
46	cmentarz grzebalny nieczynny	Żabcze
47	murowana kapliczka z XIX w.	Żniatyn
48	cmentarz grzebalny czynny	Żniatyn

Ponadto na terenie gminy Dołhobyczów obowiązuje Ewidencja stanowisk archeologicznych obejmująca 644 stanowiska (1216 faktów osadniczych).

Wszelkie prace prowadzone przy obiektach objętych ochroną konserwatorską wymagają uzyskania opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na etapie ustalenia warunków realizacji inwestycji.

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA

Do ważniejszych problemów ochrony środowiska w gminie zaliczyć można:

- zanieczyszczenie gleb związkami chemicznymi, w tym metalami ciężkimi w terenach zurbanizowanych, wzdłuż dróg oraz w obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo,
- składowanie odpadów w miejscach do tego nie wyznaczonych i nie przygotowanych (dzikie wysypiska),

- zanieczyszczenie gleb ściekami bytowymi odprowadzanymi do ziemi w obszarach zabudowy wiejskiej nie posiadających kanalizacji sanitarnej,
- zanieczyszczenie gleb odciekami obornika, gnojowicy i źle składowanych kiszzonek,
- mała popularność ekologicznych źródeł energii głównie z powodu wysokich cen gazu ziemnego oraz ekologicznych instalacji grzewczych (pompy ciepła itp.),
- zanieczyszczenie gleb i wód wodami opadowymi z koron dróg,
- degradacja powierzchni ziemi w obszarach wydobywania surowców naturalnych.

4. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

W przypadku braku realizacji ustaleń określonych w zmianie studium tereny wykorzystywane będą, jak w chwili obecnej, w kierunku rolniczym.

Oddziaływania na środowisko istniejących funkcji na terenach objętych zmianą studium:

Przedmiot oddziaływania	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnio-terminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe
różnorodność biologiczna	-						-		
ludzie									
flora	-						-		
fauna	-						-		
powierzchnia ziemi									
wody		-							-
powietrze									
klimat									
zasoby naturalne									
dobro kultury									
krajobraz									
Obszary NATURA 2000									
System przyrodniczy gminy									

- oddziaływanie negatywne

Z przeprowadzonej analizy i oceny oddziaływań na elementy środowiska wynika, że brak realizacji inwestycji określonych w projekcie zmiany studium będzie generować oddziaływania negatywne bezpośrednie długoterminowe na różnorodność biologiczną (uprawy monokulturowe), ludzi, florę i faunę oraz negatywne pośrednie chwilowe na wody. Oddziaływania te nie będą miały charakteru znaczącego.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

5.1 WPLYW NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Na obszarach objętych zmianą studium nie występują tereny wód powierzchniowych (cieki wodne, rzeki, stawy itp.), tereny nie są zagrożone powodzią.

Projektowana zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna związana będzie z powstawaniem ścieków komunalnych. Docelowo przewiduje się na nich podłączenie do zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Przejściowo (do momentu jej realizacji) dopuszcza się możliwość magazynowania nieczystości w szczelnych bezodpływowych zbiornikach na zlokalizowanych na terenie nieruchomości oraz wywożenie ich specjalistycznym transportem do komunalnej oczyszczalni ścieków lub realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków.

Wraz z realizacją zabudowy zmniejszy się powierzchnia chłonna gruntów, a co za tym idzie zwiększy się spływ powierzchniowy wód opadowych przy jednoczesnym zmniejszeniu infiltracji w głąb wód opadowych, co z kolei spowolni tempo odbudowy zasobów wód podziemnych. Podstawowy wpływ na ochronę wód podziemnych, tak jak w przypadku wód powierzchniowych, będzie miała prawidłowa gospodarka wodno – ściekowa.

Z informacji zawartych w "Dokumentacji geologicznej złoża kopaliny - wapienia dla celów rolniczych w kat. C1 - Myców 1" wynika, że w obrębie złoża nie występują poziomy wodonośne, złożo jest suche. Na terenie projektowanej kopalni wapieni przewiduje się rekultywację terenu w kierunku zbiornika wodnego zasilanego wodami opadowymi.

5.2 WPLYW NA KLIMAT

Przewidywane w zmianie studium funkcje nie będą generować potencjalnych zmian klimatycznych w skali makro, mogą jednak zaburzać ruch mas powietrza i pogarszać miejscowo warunki mikroklimatyczne. Nie będzie to miało jednak wpływu na zmianę klimatu.

5.3 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.3.1 WPLYW NA UKSZTAŁOWANIE TERENU

Tereny objęte zmianą studium posiadają stosunkowo płaskie ukształtowanie. Krótkotrwałą zmianę ukształtowania terenu przewiduje się jedynie na etapie realizacji inwestycji tj. wykopów pod fundamenty budynków i elementów infrastruktury technicznej. Nie przewiduje się wywózki ziemi z placów budowy. Wierzchnia warstwa gruntu będzie zebrana i wykorzystana następnie w celu niwelacji terenu po zakończeniu inwestycji budowlanych. Przekształcenia terenu będą minimalne i po zakończeniu inwestycji w większości wrócą do stanu poprzedniego.

Teren przewidziany pod lokalizację odkrywkowej kopalni wapienia ulegnie trwale przekształceniu. Nadkład złoża zostanie zebrany i sprzymowany na czas eksploatacji, następnie użyty zostanie do rekultywacji terenu. Przewiduje się, że wykop po złożu zostanie zrehabilitowany w kierunku zbiornika wodnego. Po zakończeniu wydobywania wapienia rzeźba terenu zmieni się. Zmiany będą miały charakter stały i nieodwracalny.

5.3.2 WPLYW NA GLEBY

Tereny objęte zmianami studium położone są głównie na obszarach rolniczych. Jedynie projektowana droga gminna w m. Gołębie położona jest na terenie parku podworskiego.

Istniejąca struktura gleby zostanie zniszczona głównie w rejonach prac budowlanych tj. w obrębie obiektów kubaturowych, ciągów komunikacyjnych, placów manewrowych i parkingów oraz uzbrojenia terenu w elementy infrastruktury technicznej. Na etapie prac budowlanych oraz funkcjonowania inwestycji może nastąpić również nieznaczne jej skażenie środkami ropopochodnymi z maszyn i sprzętu budowlanego oraz środków transportu.

Również na obszarze funkcjonowania odkrywkowej kopalni wapienia oraz przyległych obszarach perspektywicznego rozwoju kopalni struktura gleby zostanie trwale zmieniona. Jej wierzchnia warstwa (nadkład) zostanie zebrana, a następnie wykorzystana w rekultywacji. Na etapie prac ziemnych istnieje również ryzyko skażenia gleby środkami ropopochodnymi sprzętu wydobywczego i transportowego.

Inwestycje projektowane w zmianie studium na terenach rolnych klasy bonifikacji gruntów I - III wymagają na etapie opracowywania planów miejscowych uzyskania zgody kompetentnych jednostek na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

5.4 WPLYW NA ZASOBY NATURALNE

Na terenie projektowanej kopalni wapienia do celów rolniczych na działce Nr 27/14 zlokalizowane jest udokumentowane złoż wapieni "Myców 1" o pow. 1,92ha o zasobach geologicznych 142730m³, średniej miąższości 7,5m i maksymalnej miąższości 12,6m. W wyniku realizacji ustaleń zmiany studium złoż zostanie wyeksploatowane (przewidywana wielkość wydobywania 20 tys. m³/rok), a teren zrehabilitowany w kierunku stawu zgodnie z zaleceniami kompetentnych jednostek.

Na pozostałych terenach objętych zmianą studium nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

5.5 WPLYW NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Realizacja ustaleń projektu zmiany studium na analizowanych terenach wpłynie na środowisko przyrodnicze, głównie poprzez likwidację naturalnych żerowisk i miejsc bytowania fauny polnej i ptaków oraz zmianę tras migracyjnych dzikich zwierząt. Zmieniają się również gatunki flory na nich występujące. Zmiany w środowisku przyrodniczym będą miały charakter stały i nieodwracalny, jednak nie przewiduje się, aby były znacząco negatywne.

5.6 WPLYW NA OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

5.6.1 WPLYW NA OBSZARY NATURA 2000 I KRAJOWEJ SIECI EKOLOGICZNEJ (ECONET-PL)

Tereny objęte zmianą studium położone są poza obszarami NATURA 2000.

5.6.2 WPLYW NA PARKI KRAJOBRAZOWE, REZERWATY PRZYRODY I UŻYTKI EKOLOGICZNE

Tereny objęte zmianą studium położone są poza obszarami parków krajobrazowych, a na ich obszarze oraz w bezpośrednim sąsiedztwie nie występują rezerwaty przyrody i użytki ekologiczne.

5.6.3 WPLYW NA POMNIKI PRZYRODY

Na terenach objętych zmianą studium oraz w ich bezpośrednim otoczeniu nie występują okazy zaliczane do pomników przyrody żywej lub nieożywionej.

5.7 WPLYW NA KRAJOBRAZ

Realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej wpłynie na zmianę krajobrazu z typowo rolniczego na zurbanizowany. Położenie terenów przeznaczonych pod te inwestycje w pobliżu zurbanizowanych już obszarów m. Dołhobyczów nie wpłynie znacząco na krajobraz miejscowości.

W wyniku funkcjonowania odkrywkowej kopalni wapienia krajobraz zmieni się trwale i nieodwracalnie. Zmianie ulegnie istniejące ukształtowanie terenu, zmieniają się rzędne wysokości nad poziomem morza. Po rekultywacji terenu zmianie ulegnie również szata roślinna.

Wpływ farm fotowoltaicznych na krajobraz będzie znikomy, a wynika to z tego, że są to obiekty niskie (nie będą stanowić dominant), a ich kolorystyka nie będzie znacząco kontrastować z terenami sąsiadującymi.

Tereny przeznaczone do zalesień są terenami rolniczymi, które już uległy samoistnemu zalesieniu bądź wykorzystywanie ich w kierunku rolnym nie jest opłacalne. Ich zalesienie wpłynie pozytywnie na krajobraz poprzez jego urozmaicenie.

5.8 WPLYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Nie przewiduje się istotnego zagrożenia dziedzictwa kulturowego w związku z realizacją propozycji ustaleń projektu zmiany studium. Na omawianych obszarach nie znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków lub zaewidencjonowane.

Jedynie projektowana droga gminna w m. Gołębie znajduje się na terenie pozostałości parku podworskiego wpisanego do rejestru zabytków. Jej przebieg oraz warunki i sposób realizacji określone zostaną szczegółowo w porozumieniu z WKZ Lublin.

Ponadto na terenie gminy znajduje się duża ilość stanowisk archeologicznych. W związku z tym na obszarach objętych zmianą studium, na których zlokalizowane są takie stanowiska roboty ziemne należy wykonywać pod stałym nadzorem archeologicznym, po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prace. Na pozostałych obszarach obowiązuje ochrona przypadkowych znalezisk archeologicznych, zabezpieczenie ich oraz powiadomienie o odkryciu właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

5.9 WPLYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.9.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Lokalne źródła zanieczyszczeń stanowią emitery powierzchniowe i liniowe. Do emitatorów powierzchniowych zalicza się m.in. niską zabudowę mieszkaniową oraz obiekty usługowe i produkcyjne z uwagi na indywidualne systemy ogrzewania. Projekt zmiany wprowadza możliwość adaptacji istniejących obiektów oraz realizację nowych, co wpłynie na miejscowe pogorszenie jakości powietrza poprzez wzrost niskiej emisji w przypadku wykorzystywania węgla do celów grzewczych i technologicznych. W związku z tym proponuje się wykorzystanie do celów grzewczych i technologicznych alternatywnych źródeł energii w postaci gazu, kolektorów solarnych, pomp ciepła, jak również instalację pieców o dużej sprawności energetycznej.

Liniowymi emitatorami zanieczyszczeń powietrza są istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Komunikację kołową zewnętrzną obszarów objętych zmianą studium zapewniają drogi publiczne o różnym natężeniu ruchu kołowego. Przewiduje się, że zarówno na etapie realizacji inwestycji jak i w czasie ich funkcjonowania nastąpi wzrost natężenia ruchu kołowego, jednak nie przewiduje się, aby dopuszczalne poziomy NO_2 , jak i pozostałych zanieczyszczeń mogły być przekroczone. Oznacza to, że spełnione będą normy zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w zakresie ochrony zdrowia.

Jeśli chodzi o projektowaną kopalnię wapienia powietrze atmosferyczne może ulec niewielkiemu zanieczyszczeniu na etapie eksploatacji złoża. Jego powodem będzie głównie zapylenie podczas urobku kopaliny, transportu, składowania i kruszenia wapienia. Technologia jaka będzie wykorzystana do w/w prac powinna być dobrana w taki sposób aby maksymalnie zminimalizować wyniki uciążliwości i ograniczyć ich oddziaływanie jedynie do terenu działek, na których będzie odbywało się wydobywanie i kruszenie urobku. Z informacji zawartych w "Dokumentacji geologicznej złoża kopaliny - wapienia dla celów rolniczych w kat. C1 - Myców 1" (zatwierdzonej Decyzją Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie Znak: RLO.6522.3.2013 z dnia 20.12.2013r.) wynika, że eksploatacja złoża nie spowoduje zagrożenia dla środowiska pod względem emisji pyłów. Nie przewiduje się, aby dopuszczalne poziomy NO₂, jak i pozostałych zanieczyszczeń miały być przekroczone w zakresie szkodliwym dla zdrowia.

5.9.2 HAŁAS

W zakresie ochrony akustycznej podstawę oceny hałasu w środowisku stanowi rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120 r. poz. 826) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826).

W tym przypadku za wartości dopuszczalne hałasu dla terenów chronionych, położonych poza granicami użytkownika, przyjmuje się wartości podane w tabeli Nr 1 załącznika do cytowanego rozporządzenia: punkt 3b i 3d (tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo - usługowej). Zgodnie z tymi ustaleniami, równoważny poziom dźwięku nie może przekraczać:

- dla pory dnia (od 6⁰⁰ do 22⁰⁰) 60 dB,
- dla pory nocy (od 22⁰⁰ do 6⁰⁰) 50 dB.

Na terenach objętych zmianą studium nie przewiduje się inwestycji mogących emitować hałas przekraczający dopuszczalne poziomy. Przeciwdziałać temu należy poprzez zastosować technologii, które będą powodować, że uciążliwość inwestycji będzie zamykać się w granicach działek inwestycyjnych. Należy również prewencyjnie organizowanie zieleni izolacyjnej wysokiej i niskiej wielosezonowej w formie ekranów.

Projektowane inwestycje nie powinny również powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Z informacji zawartych w "Dokumentacji geologicznej złoża kopaliny - wapienia dla celów rolniczych w kat. C1 - Myców 1" (zatwierdzonej Decyzją Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie Znak: RLO.6522.3.2013 z dnia 20.12.2013r.) wynika, że eksploatacja złoża nie spowoduje zagrożenia dla środowiska pod względem hałasu.

5.9.3 ZAGROŻENIE POWODZIOWE, ZAGROŻENIE RUCHAMI OSUWISKOWYMI MAS ZIEMNYCH.

Na terenach objętych zmianą studium przeznaczonych na stały pobyt ludzi nie przewiduje się zagrożenia powodziowego lub zagrożenie ruchami osuwiskowymi mas ziemnych.

Zagrożenie ruchami osuwiskowymi mas ziemnych wystąpić może na terenie projektowanej kopalni "Myców 1" na etapie prac ziemnych i urobku złoża. Przestrzeganie procedur związanych z wydobywaniem złoża oraz BHP spowoduje zminimalizowanie takiego zagrożenia.

5.9.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Odpady związane z realizacją i funkcjonowaniem projektowanych w zmianie studium inwestycji można podzielić na odpady niebezpieczne oraz odpady inne niż niebezpieczne. Poniższe zestawienia są przykładowym podziałem odpadów oraz sposobem ich magazynowania i utylizacji.

Odpady niebezpieczne powstające na terenie inwestycji:

Rodzaj odpadu	Miejsce gromadzenia	Sposób postępowania
odpady zawierające substancje ropopochodne	natychmiast wywożone w szczelnym, zamykanym pojemniku przez wyspecjalizowaną firmę	oddawane do unieszkodliwienia
zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy	odpady w postaci zużytych źródeł światła oraz elementów reklamowych będą czasowo gromadzone w szczelnym, zamykanym pojemniku w pomieszczeniu gospodarczym	oddawane do odzysku, bądź unieszkodliwiania

Odpady inne niż niebezpieczne powstające na terenie inwestycji

Rodzaj odpadu	Miejsce gromadzenia	Sposób postępowania
opakowania z papieru i tektury, opakowania z tworzyw sztucznych, opakowania ze szkła	specjalnie do tego celu przeznaczony pojemnik	oddawane do odzysku
zmieszane odpady opakowaniowe, niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	specjalnie do tego celu przeznaczony pojemnik	oddawane na składowisko odpadów

Funkcjonowanie inwestycji będzie generować odpady głównie w postaci opakowań papierowych, plastikowych i metalowych oraz odpady organiczne.

Na terenie gminy brak jest zakładów, które zajmowałyby się odzyskiem odpadów.

Zbieraniem odpadów zajmuje się Gminny Zakład Usług Komunalnych w Dołhobyczowie. Odpady przywożone są na składowisko odpadów, inne niż niebezpieczne i obojętne, w Łaskowie gm. Mircze (instalacja regionalna). Szkło i tworzywa sztuczne zebrane selektywnie z gospodarstw indywidualnych są tymczasowo magazynowane w budynkach magazynowych na terenie bazy GZUK, a po zebraniu ilości transportowych są odbierane przez jednostki posiadające pozwolenie na transport lub odzysk tych odpadów.

Docelowo gospodarka odpadami powinna być zorganizowana zgodnie z ustaleniami zawartymi w "Planie gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017", przyjętym przez Sejmik Województwa Lubelskiego uchwałą Nr XXIV/396/2012 z dnia 30 lipca 2012r.

5.9.5. RYZYKO WYSTĘPOWANIA POWAŻNYCH AWARII

Określenie „poważnej awarii przemysłowej” wprowadzone zostało Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku „Prawo ochrony środowiska”. Zgodnie z definicją ustawową przez poważną awarię przemysłową rozumie się *„zdarzenie w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w czasie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w której występuje jedna lub więcej substancji niebezpiecznych, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”*.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Nie przewiduje się generowania poważnych awarii przez ustalone funkcje terenu. Nie jesteśmy w chwili obecnej w stanie określić ryzyka oraz stopnia zagrożenia wystąpienia awarii. Przewidzieć można jednak, że rodzaj projektowanych inwestycji nie będzie miał dużego wpływu na podniesienie ryzyka wystąpienia poważnych awarii pod warunkiem wyboru odpowiedniej technologii, realizacji inwestycji zgodnie z obo-

wiązującymi przepisami ppoż., sanitarnymi, BHP, budowlanymi itp. oraz odpowiedniemu monitoringowi eksploatacyjnemu. Projektowana kopalnia "Myców 1" będzie bazować na urobku wydobywaniu metodą odkrywkową bez użycia materiałów wybuchowych.

5.9.6. WPŁYW NA ZDROWIE I ŻYCIE LUDZI

Przewidywane w zmianie studium funkcje nie będą generować zmian w środowisku, które mogłyby znacząco negatywnie wpływać na zdrowie i życie ludzi.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt zmiany studium nie wprowadza funkcji, które mogłyby transgranicznie oddziaływać na środowisko przyrodnicze.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Do rozwiązań mających na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania przedsięwzięć określonych w projekcie zmiany studium na środowisko zaliczyć możemy:

- odstąpienie od lokalizacji siłowni wiatrowych na terenie gminy Dołhobyczów,
- ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych na terenie gminy,
- konieczność dopełnienia norm wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826),
- utrzymanie standardów jakości środowiska w myśl art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska,
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu oraz organizowanie zieleni wysokiej i niskiej wielosezonowej w postaci ekranów akustycznych i wizualnych głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- rekultywacja terenu kopalni "Myców 1" w kierunku określonym w porozumieniu z kompetentnymi jednostkami,
- prawidłowa gospodarka wodno - ściekowa i odpadami stałymi.

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

Tereny objęte zmianą studium położone są poza Obszarami NATURA 2000. W związku z tym realizacja inwestycji określonych w zmianie studium nie będzie miała wpływu na te obszary.

9. OPIS PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ ZMIANY STUDIUM NA ŚRODOWISKO OBEJMUJĄCY BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE, DŁUGOFALOWE, STAŁE I CHWILOWE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

O znaczącym oddziaływaniu na środowisko możemy mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego oraz zagrożenia trwałości zasobów i procesów ekologicznych. Natomiast przez znaczące negatywne oddziaływanie na obszar NATURA 2000, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko /Dz.U. 2008 r. Nr 199 poz.1227/ rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru NATURA 2000, w tym w szczególności działania mogące: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony lub pogorszyć integralność obszaru i jego powiązania z innymi obszarami. W związku z tym nie wszystkie oddziaływania negatywne są oddziaływaniami znaczącymi.

Poniższa tabela przedstawia oddziaływanie projektowanej zmianą studium funkcji na poszczególne elementy środowiska:

Przedmiot oddziaływania	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnio-terminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe
różnorodność biologiczna	-						-	-	
ludzi									
flora	-						-	-	
fauna	-						-	-	
powierzchnia ziemi	-				-			-	
wody		-			-				
powietrze	-				-				
klimat									
zasoby naturalne	-							-	
dobro kultury									
krajobraz	-						-		
Obszary NATURA 2000									
System przyrodniczy gminy									

- oddziaływanie negatywne

Z przeprowadzonej analizy i oceny oddziaływań na elementy środowiska wynika, że ustalenia projektu zmiany studium będą generować oddziaływania negatywne bezpośrednie krótkoterminowe na powierzchnię ziemi i powietrze, pośrednie krótkoterminowe na wody, bezpośrednie długoterminowe na różnorodność biologiczną, florę, faunę i krajobraz oraz bezpośrednie stałe na różnorodność biologiczną, florę, faunę, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne. Nie będą miały one jednak charakteru oddziaływań negatywnych znaczących.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Metody oraz analizy skutków realizacji postanowień projektowanej zmiany studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania określa art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na omawianych obszarach nie zachodzi potrzeba wdrażania monitoringu przyrodniczego,

hydrologicznego lub hydrogeologicznego. Stan środowiska będzie monitorowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyniki są prezentowane corocznie w Raportach, które wydawane są w formie publikacji ogólnie dostępnych.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania zmiany studium na środowisko dotyczy:

- naniesienia terenów zalewowych,
- lokalizacji farm fotowoltaicznych,
- wyznaczenia terenów pod zalesienia,
- wyznaczenie terenu pod zabudowę zagrodową m. Dołhobyczów,
- lokalizacji kopalni wapieni do celów rolniczych ze złoża "Myców 1" w obrębie m. Myców,
- zmianie przeznaczenia części terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z możliwością prowadzenia usług nieuciążliwych w m. Dołhobyczów.
- wyznaczeniu przebiegu odcinka proj. drogi gminnej w obrębie m. Gołębie.

Prognoza ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji ustaleń zmiany studium na poszczególne elementy środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne i dobra kultury. Została ona wykonana zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Z przeprowadzonej analizy i oceny oddziaływań na elementy środowiska wynika, że brak realizacji inwestycji określonych w projekcie zmiany studium będzie generować oddziaływania negatywne bezpośrednie długoterminowe na różnorodność biologiczną (uprawy monokulturowe), ludzi, florę i faunę oraz negatywne pośrednie chwilowe na wody. Oddziaływania te nie będą miały charakteru znaczącego.

Do rozwiązań mających na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania przedsięwzięć określonych w projekcie zmiany studium na środowisko zaliczyć możemy:

- odstąpienie od lokalizacji siłowni wiatrowych na terenie gminy Dołhobyczów,
- ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych na terenie gminy,
- konieczność dopełnienia norm wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826),
- utrzymanie standardów jakości środowiska w myśl art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska,
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu oraz organizowanie zieleni wysokiej i niskiej wielosezonowej w postaci ekranów akustycznych i wizualnych głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- rekultywacja terenu kopalni "Myców 1" w kierunku określonym w porozumieniu z kompetentnymi jednostkami,
- prawidłowa gospodarka wodno - ściekowa i odpadami stałymi.

Z przeprowadzonej analizy i oceny oddziaływań na elementy środowiska wynika, że ustalenia projektu zmiany studium będą generować oddziaływania negatywne bezpośrednie krótkoterminowe na powierzchnię ziemi i powietrze, pośrednie krótkoterminowe na wody, bezpośrednie długoterminowe na różnorodność biologiczną, florę, faunę i krajobraz oraz bezpośrednio stałe na różnorodność biologiczną, florę, faunę, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne. Nie będą miały one jednak charakteru oddziaływań negatywnych znaczących. Z informacji zawartych w "Dokumentacji geologicznej złoża kopaliny - wapienia dla celów rolniczych w kat. C1 - Myców 1" (zatwierdzonej Decyzją Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie Znak: RLO.6522.3.2013 z dnia 20.12.2013r.) wynika, że eksploatacja złoża nie spowoduje zagrożenia dla środowiska pod względem hałasu i emisji pyłów oraz nie będzie oddziaływać na świat zwierzęcy i roślinny.

Projekt zmiany studium nie wprowadza funkcji, które byłyby szczególnie uciążliwe dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi związku z czym nie ma konieczności prowadzenia specjalnie określonego monitoringu. Na etapie oceny projektu studium nie jest możliwe oszacowanie prac kompensacyjnych. Studium jako dokument o charakterze strategicznym nie jest podstawą do realizacji poszczególnych przekształceń. Ich realizacja może nastąpić dopiero po uchwaleniu planu miejscowego, w którym można ustalić metody analizy skutków ich realizacji oraz propozycje prac kompensacyjnych.

Załącznik:

- Karta informacyjna złoża "Myców 1"

Finansujący dokumentację: PUH „WAPPLON” Jan Bakun

Rynek 1. 22-435 Komarów Osada

Użytkownik złoża: j.w.

Wykonawca dokumentacji: Pracownia Geologiczna GEOTECHNIKA Maria Sierant
22-400 Zamość ul. Partyzantów 61

**Dokumentacja geologiczna
złoża kopaliny – wapienia dla celów rolniczych
w kat. C1
„Myców 1”**

miejsowość: Myców
gmina: Dołhobyczów
powiat: hrubieszowski
województwo: lubelskie

Sporządzająca dokumentację

mgr Maria Sierant

.....
Maria Sierant

kwalifikacje geol. NR: III-0383; VI-0360

PRACOWNIA GEOLOGICZNA
„GEOTECHNIKA”
Maria Sierant

22-400 Zamość, ul. Partyzantów 61
tel. kom. 602 510 780, fax 84 627 02 98
NIP 922-105-04-61, REGON 000057917

Zamość, 2013r

KARTA INFORMACYJNA ZŁOŻA

1.	Nazwa złoża	Myców 1
2.	Kopalina główna	Wapienie do celów rolniczych
3.	Kopaliny towarzyszące	nie występują
4.	Położenie złoża: miejscowość, gmina, powiat, województwo	Miejscowość: Myców gmina: Dołhobyczów powiat: hrubieszowski, województwo: lubelskie
5.	Użytkownik złoża: adres, telefon, fax	PUH „Waplon” Jan Bakun Rynek 1 22-435 Komarów Osada.
6.	Właściciel terenu złoża	Jan Bakun
7.	Stan zagospodarowania złoża, wcześniejsza eksploatacja	Użytki rolne
8.	Klasa gleb na obszarze złoża	IIIa
9.	Sposób użytkowania powierzchni na terenie złoża	Użytkowanie rolnicze
10.	Obiekty i obszary chronione w sąsiedztwie złoża	W sąsiedztwie złoża nie występują obiekty i obszary chronione. Najbliższy jest rezerwat przyrody Suśle Wzgórza w okolicy Choczołowa - ok. 2,0km na północ od złoża oraz komunalne ujęcie wód kredowych w m. Hulcze - w odległości ok. 5,0km na północ od złoża.
11.	Zagrożenie środowiska przez wydobywanie i przeróbkę kopaliny	Eksploracja nie spowoduje zagrożenia dla środowiska pod względem emisji pyłów i hałasu. Nie będzie oddziaływania na świat zwierzęcy i roślinny. Wapienie będą kruszone do postaci granulatu nawozowego i przewożone do odbiorcy nawozu wapiennego.
12.	Sposób rozpoznania złoża	Złoże rozpoznano punktowo wierceniami.
13.	Budowa geologiczna złoża: forma, sposób ułożenia, wiek i rodzaj utworów budujących i otaczających złożo, rodzaj nadkładu	Jest to złożo pokładowe, zalegające poziomo, bez deformacji tektonicznych. Budują go wapienie należące osadów kredy górnej wypełniających rów lubelski. Miąższość osadów kredowych przekracza tu 500m. W rejonie Wasylewa, Budynina i Dłużniowa utwory kredy wychodzą miejscami na powierzchnię. Nadkładem jest tylko warstwa

		gleby lub gleby i osadów lessowych wieku plejstocénskiego.
14.	Powierzchnia złoža	1,9194ha
15.	Głębokość spągu: od, do, średnio	Nie przewiercona do głębokości 10,0mppt. Miąższość wapieni kredowych sięga tu do ok. 500m
16.	Miaższość złoža (Z): od, do, średnio	Miaższość złoža określono do poziomu planowanej eksploatacji tj. 220,0m i wynosi ona : Od 2,1m do 12,6 m średnio 7,5m
17.	Grubość nadkładu (N): od, do, średnio	od 0,4m do 6,0m średnio 2,5m
18.	Stosunek N / Z: od, do	
19.	Parametry jakościowe kopaliny: min, max, średnio	Wapienie, zawartość Cao + MgO =38,9% - 33,6% gęstość objętościowa = 1,692g/cm ³
20.	Poziomy wodonośne: głębokość od, do	W obrębie złoža nie występują poziomy wodonośne. Złoże jest suche.
21.	Obliczona wielkość zasobów w m ³ i w t	Geologiczne: 142 730m ³ , 241 499t W tym bilansowe 133 695 Mg pozabilansowe 107 804Mg operatywne : 54 818 m ³ , 92 752Mg
22.	Przewidywany sposób eksploatacji	Złoże będzie eksploatowane sposobem odkrywkowym wgłębnym, przy użyciu koparki, bez środków strzałowych .
23.	Przewidywana wielkość rocznego wydobycia	20 tys. m ³ / rok
24.	Przewidywany sposób przeróbki kopaliny	Jedyną przeróbką będzie kruszenie do postaci granulatu nawozowego dla rolnictwa. Kruszenie będzie odbywać się w wydzielonej części działki przy złożu.
25.	Kierunki zastosowań kopaliny	Kopalina będzie wykorzystana na potrzeby rolnictwa jako nawóz do w celu zwiększenia plonów.
26.	Przewidywany sposób rekultywacji wyrobiska	Przewiduje się rekultywację w kierunku stawu z wód opadowych po uzgodnieniu ze Starostą Powiatu Hrubieszowskiego.
27.	Inne uwagi: (dotyczące złoža i sposobu eksploatacji)	Ze względu na małe oddziaływanie na środowisko proponowane granice terenu i obszaru górniczego pokrywają się z granicami rozpoznania złoža określonymi w projekcie robót geologicznych. W granicach złoža nie występują elementy infrastruktury takie jak: kable

		energetyczne, linie telefoniczne. Przewiduje się wykonanie wykopu udostępniającego złoża od strony zachodniej i eksploatację w kierunku wschodnim. Nadkład złoża będzie zdejmowany z wyprzedzeniem kilku faz roboczych, pozostawiając min 10m oczyszczonego stropu złoża do krawędzi ściany eksploatacyjnej. Nadkład będzie składowany na zwałowisku poza strefą eksploatacji, na terenie działki przedsiębiorcy.
--	--	--

Sporządzająca dokumentację

Maria Sierant

mgr Maria Sierant
upr.geolog. nr: III-0383; VI-0360

**STAROSTWO POWIATOWE
w Hrubieszowie**

ul. Narutowicza 34, 22-500 Hrubieszów
tel. 084 6963068, 69 fax. 6963336

RLO. 6522.3.2013

Hrubieszów, dnia 20.12.2013r.

DECYZJA

Na podstawie art. 93 ust. 2, art. 94 ust. 1 w związku z art. 161 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163 poz. 981), oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 i z 2000 r. Nr 49 poz. 509 ze zmianami) po rozpatrzeniu wniosku PUH „Waplon” Jan Bakun Rynek 1 22-435 Komarów Osada z dnia 13.12.2013 r.

orzekam

Zatwierdzić Dokumentację geologiczną złoża kopaliny – wapienia dla celów rolniczych w kat. C₁ „Myców 1” w miejscowości Myców gmina Dołhobyczów, powiat hrubieszowski, województwo lubelskie.

Dla złoża „Myców 1” o powierzchni 1,9194 ha ustalono następujące zasoby geologiczne wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.: **142 730 m³/ 241 499t**

Uzasadnienie

Do Starosty Hrubieszowskiego wpłynął wniosek PUH „Waplon” Jan Bakun z Komarowa o zatwierdzenie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny – wapienia dla celów rolniczych w kat. C₁ w miejscowości Myców Gm. Dołhobyczów, powiat hrubieszowski, województwo lubelskie.

Dokumentacja geologiczna złoża wapienia „Myców 1” została sporządzona na podstawie Projektu robót geologicznych dla rozpoznania złoża wapienia dla celów rolniczych w miejscowości Myców, zatwierdzonego decyzją Starosty Hrubieszowskiego z dnia 23 września 2013 r. znak: RLO. 6522.3.2013.

Dokumentacja została opracowana zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny (Dz. U. Nr 291 poz. 1712).

Zatwierdzona Dokumentacja geologiczna złoża wapienia jest podstawą do obowiązkowego wprowadzenia obszaru udokumentowanego złoża do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz do ujawnienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Dołhobyczów.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

Od decyzji niniejszej służy odwołanie za moim pośrednictwem do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Zamościu w terminie 14 dni od daty jej otrzymania.

z up. STAROSTY
[Signature]
Naczelnik Wydziału Geologii i Górniczo-
Lubelskie